БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

18-йил чиқиши.

№ 124 (4330).

22 ИЮНЬ СЕШАНБА 1971 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бундан 30 йил муқаддам—1941 йил 22 июнда гитлерчи босқинчилар Ватанимизга хиёнаткорона ҳужум қилди. Совет халқининг Улуғ Ватан уруши бошланди.

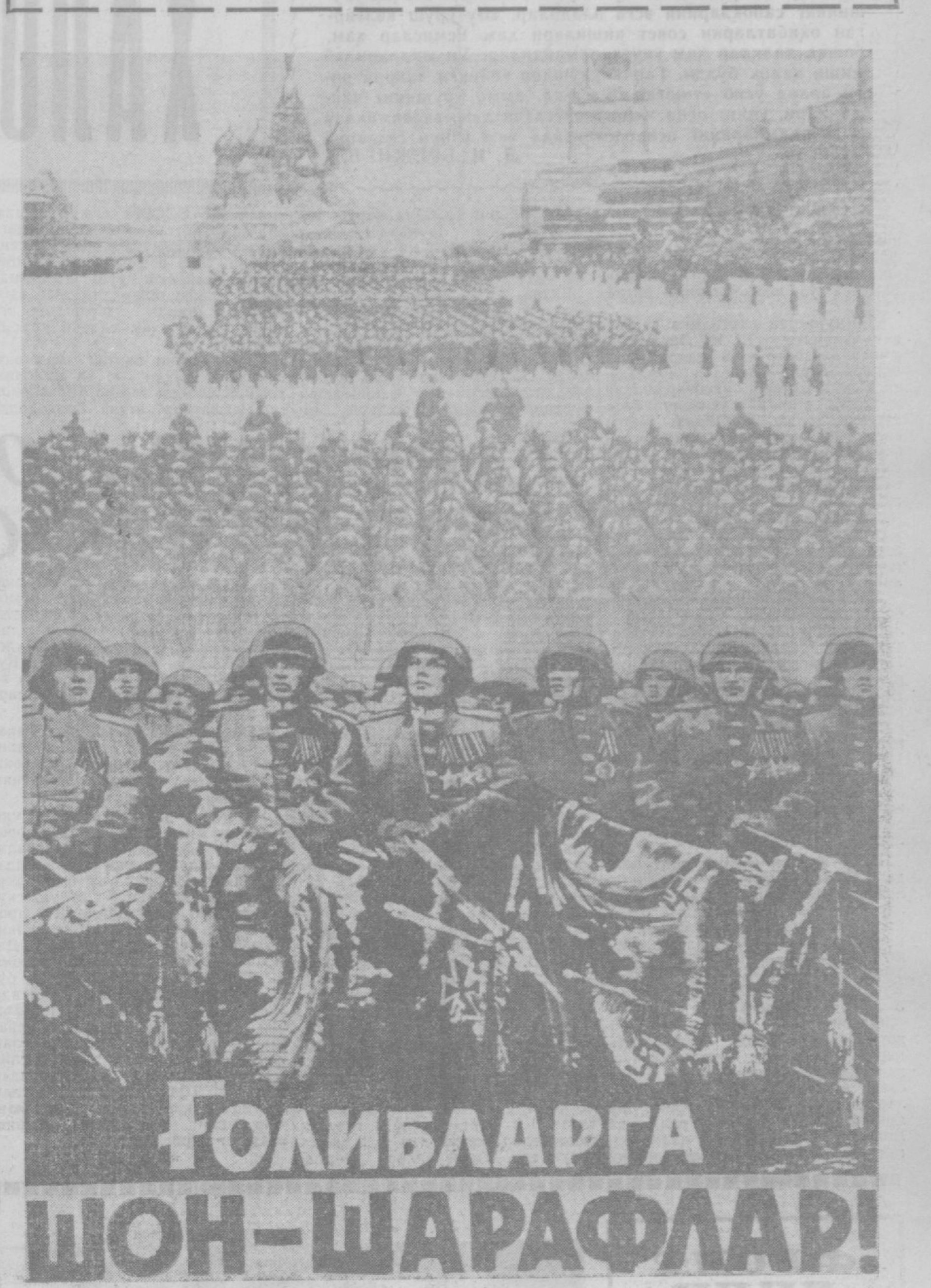

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

АЛМАШЛАБ ЭКИШНИ ЖОРИЙ ЭТИШ АСОСИДА ОЗУҚА ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети таъкидлайдиларки, республиканинг партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлари КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленуми қарорларига мувофиқ тарзда янги беш йилликда қишлоқ хўжалигини янада юксалтирмоқ учун тадбирлар ишлаб чиқдилар. Бу тадбирларда пахта етиштиришни 5 миллион тоннагача етказиш билан бир қаторда пахта-беда алмашлаб экишни жорий этиш ва шу негизда озуқа базасини мустаҳкамлаш, чорвачиликни ривожлантириш кўзда тутилади. 1971—1975 йилларга катта марралар белгилаб олинди. Мол ва парранда боши кўпаяди, уларнинг маҳсулдорлиги ортади, гўшт, сут, тухум, қоракўл тери ва жун етиштириш анча кўпаяди.

КПСС XXIV съездининг Директивалари асосида колхоз ва совхозлар чорвачиликнинг озуқа базасини тубдан яхшилаш, мол ва паррандани турли-туман озуқа билан тўла-тўкис таъминлаш учун конкрет тадбирларни белгилаб олдилар. Бу тадбирлар республика аҳолисини гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар билан, саноатни эса хом ашё билан таъминлашни янада яхшилаш, чорвачиликнинг қолоқлигига барҳам бериш, уни қишлоқ хўжалигининг рентабелли соҳасига айлантиришга имкон беради.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетларининг 1971—1975 йилларда чорвачиликни ривожлантириш юзасидан белгиланган таклифларини маъқулладилар.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг энг муҳим вазифаси, — деб таъкидланади қарорда, — мустаҳкам озуқа базасини яратишдан, озуқанинг турли-туман юқори сифатли турларини тез ва кўп миқдорда етказиб беришдан иборатки, токи жамоат чорвачилигининг, шунингдек моли бўлган колхозчилар ва совхоз ходимлари хўжаликларининг ихтиёжлари тўла таъминлансин.

Колхоз ва совхозларнинг планларига мувофиқ тарзда беш йилликнинг охирига келиб озуқабоп экин экиладиган майдонлардаги экинлар (лалмикор ерлар ҳам шу ҳисобга киради). 1 миллион 370,2 минг гектарга, шу жумладан суғориладиган ерларда 868,6 минг гектарга, маккажўхори экиладиган майдонлар 218 минг гектарга, беда экиладиган майдонлар 565,2 минг гектарга илдиз мевали озуқа ва полиз экиладиган майдонлар 16,6 минг гектарга етказилади.

Суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиб озуқа етиштиришни кўпайтириш мақсадида экинларни аралаш экиш кенг қўлланилиши, ана шундай майдонлар 1975 йилга келиб 175,4 минг гектарга етказилиши зарур. Шунингдек, кузда жавдар, сули, шабдор, нўхат, рапс ва бошқа экинлар ва бедани судан ўтига аралаштириб экмоқ учун ҳамма имкониятлардан фойдаланиш керак.

Озуқа етиштиришнинг асосий шарти озуқабоп экинларнинг ҳосилини оширишдир. Беш йилликда ғалла ҳосилдорлиги кам деганда 4.3 центнерга оширилиши, маккажўхори экилган ҳар гектар ердан 40 центнердан дон олиниши керак. Арпа ҳосилдорлиги 25-30 центнерга, маккажўхори кўкпояси ҳосилдорлиги 400-500 центнерга етказилиши керак. Суғориладиган ерларга ўтган йилларда экилган беда ҳосилдорлиги 100-150 центнерга ва шу йилгиси 40-50 центнерга етказилиши, ҳар гектар ердан 400 центнерга етказиб пичан, илдиз мевали озуқабоп экинлар ҳосили ва қовун-тарвуз олиниши лозим.

Чорвачилик эҳтиёжлари учун озуқа олиш қуйидаги миқдорга етказилиши керак. Донбоп маккажўхори — 221,9 минг тоннагача арпа 378,6 минг тоннагача, беда пичанга айлантириб ҳисоблаганда — 3 миллион 960 минг тоннагача, ширали озуқа 7 миллион 407 минг тоннагача.

Маҳсулот ишлаб чиқармоқ учун озуқа сарфини камайтириш мақсадида уларнинг сифатини ошириш чоралари кўрилиши керак. Озуқани тайёрлаш ва сақлашнинг илғор прогрессив методларини — ҳамиша шамоллатиб қуритиш, пичанни пресслаш, кўкпояни қирқиш, чўчқалар ва паррандалар учун сенаж ва аралаш силос бостириш, витаминли ўт талқони тайёрлаш жорий этилиши, озуқа олишга янги методларни қўллай бориб сенаж, силос, силаж бостиришнинг технологиясига қаттиқ риоя қилиш лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Қишлоқ Хўжалик, Совхозлар ва Озиқ-овқат саноати министрликлари, область ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ва район ижроия комитетлари зиммасига мустаҳкам озуқа базаси яратмоқ учун колхоз ва совхозлардаги ҳамма ходимларнинг жавобгарлигини ошириш ва мавсумда бедани камида 5-6 марта ўриб олишга ҳамда 7-8 марта ўриб олиш учун социалистик мусобақани қизитишни юкладилар. Ҳосилдорликни оширмоқ учун минерал ва органик ўғитлар солиниши лозим.

(Давоми 3-бетда).

ҒЎЗА ПАРВАРИШИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК, ЧОРВА МАҲСУЛОТЛАРИНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК

Область қишлоқ хўжалиги илғорларининг кенгашидан

Ҳар йили худди шу пайтда, яъни ғўза парваришининг қизғин даври бошланган ва чорвачиликни ривожлантиришда масъулиятли палла бошланган шу кунларда областимиз қишлоқ хўжалик ходимларининг йиғилишини ўтказиш анъанага айланиб қолган. Ҳар гал бундай йиғилишларда йилнинг ўтган даврида қилинган ишлар якунланади, камчиликлар рўй-рост очиб ташланади, йилнинг иккинчи ярми давомида қилинадиган ишлар, муҳим масалалар муҳокама этилиб, янги вазифалар ўртага ташланади.

Худди шундай кенгаш ўтган шанба куни Урта Чирчиқ район марказидаги маданият ва истироҳат боғида бўлиб ўтди. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг катта группаси йиғилган бу анжуманда пахтакорлар ва чорвадорларнинг шу кунлардаги ишлари қизғин муҳокама қилинди.

Кенгашни область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов** очди.

«Ғўза парваришини кучайтириш ҳамда чорва озуқаси ва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш чоралари тўғрисида» область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **С. Асомов** доклад қилди. Докладчи шуни таъкидладики, областимиз колхоз ва совхозлари бу йил она-Ватанга 400 минг тонна пахта, 325 минг тонна каноп пояси, 238 минг тонна сабзавот, 54 минг тонна ғалла, 22 минг тонна гўшт, 68 минг тонна сут, 85 миллион дона тухум ва бошқа маҳсулотлар етказиб берадилар. КПСС XXIV съезди қарорларини турмушга татбиқ қилиш учун курашаётган ва коммунизм мўл-кўлчилигини вужудга келтириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётган пахтакорлар, чорвадорлар, ғаллакор ва лубкорлар, сабзавотчи ва боғбонлар ўз фидокорона меҳнатлари билан деҳқончилик экинларидан мўл ҳосил етиштириш, чорвачилик маҳсулотини кўпайтиришга муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Областимизда пилла тайёрлаш йиллик плани ва социалистик мажбуриятнинг ошириб бажарилганлиги, давлатга пландан ташқари 178 тоннадан кўпроқ пилла етказиб берилганлиги областимиздаги барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини хурсанд қилди ва уларнинг ғайратига-ғайрат қўшиб юборди. Шу кунларда пахта далаларида фидокорона меҳнат қилаётган колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, азамат чорвадорлар қишлоқ хўжалигининг бу муҳим соҳаларида ҳам пиллачиликдаги сингари ютуқларни қўлга киритиш учун курашаётирлар.

Бу йил областда чигит барвақт ва қисқа муддатда, сифатли ишланган ерларга экиб олинди. У асосан ернинг ўз намига униб чиқди. Шуни айтиш керакки, катта-катта майдонларда ғўза бир мунча эртаги бўлиб ривожланмоқда. Пешқадам пахтакорлар даласида ғўзалар бултургига қараганда бир ҳафта, ўн кун илгари гул кўрсатди. Бу дастлабки муваффақият пахтакорларни хотиржам қилиб қўймаслиги, ғўзанинг кўкига маҳлиё бўлмаслигимиз керак.

Докладчи ғўза парваришини кўнгилдагидек олиб бормаётган қатор колхоз ва совхозларни танқид қилди.

Докладда чорвачилик масаласига ҳам батафсил тўхталди. Чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ярим йиллик планлари областимизда умуман бултургига қараганда яхши бажарилаётган бўлса ҳам, лекин кўпгина колхоз, совхоз ва районларда чорва туёғини кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш, ем-хашак экинларини парвариш қилиш ҳамон орқада. Бекобод, Бўстонлиқ, Ўрта Чирчиқ районларида гўштга топширилаётган молларнинг семизлиги мўлжалдагидан анча паст. Яна шу нарсани алоҳида таъкидлаш керакки, айрим хўжаликларда сигирлардан сут соғиб олиш область даражасидан ҳам паст. Масалан, Бўка районидаги Жамбул номли колхозда ҳар бир сигирдан энди 382 килограммдан сут соғиб олинибди. Бекободдаги 3-«Далварзин» ва шу сингари кўпгина совхоз ва колхозларда ҳам сигирлардан сут соғиб олиш, молларни семиртириб боқиш, паррандаларни кўпайтириш бугунги талаб даражасида эмас.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Оққўрғон район партия комитетининг биринчи секретари **С. Тоиров** сўзга чиқди. У кенгаш қатнашчиларига район пахтакорлари беш йилликнинг дастлабки йилида мамлакатга 90 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш мақсадида курашаётганликлари ҳақида сўзлади.

— Районимизда ҳозир ғўзаларнинг аҳволини уч табақага бўлиш мумкин,— деди у,— айрим далаларда кўчат сийрак бўлиб қолган. Баъзи майдонлардаги ғўза ҳали ёш. Учинчи хил ғўзалар бизнинг назаримизда нормал ривожланмоқда, ҳосил олиши кўнгилдагидек. Агар кўчати сийрак далалардаги ҳар туп ғўзани алоҳида парвариш қилиб, мўлжалдагидан кўпроқ ҳосил тугишига эришсак, ёш ғўзалар парваришини кучайтириб, олдинғиларига етказиб олсак, биз ҳамма майдондан кўзда тутилган ҳосилни олишимиз мумкин.

Юқори Чирчиқ районидаги «Правда» колхозининг бригада бошлиғи **Одил Икромов** ўз бригадаси аъзолари бу йил гектаридан 33 центнердан пахта, 200 центнердан каноп пояси, 500 центнердан силосбоп маккажўхори етиштириш учун фидокорона меҳнат қилаётганликлари тўғрисида сўзлаб беради.

Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхоз чорвачилик фермасининг мудири **Тўйгул Ўролова**нинг сўзини кенгаш қатнашчилари зўр эътибор билан тингладилар. У чорвачиликда ҳал қилиниши зарур бўлган муҳим масалалар тўғрисида гапирди. Озуқабоп экинлар учун етарли ва юқори унумли майдонлар ажратиб берилиши зарурлигини таъкидлади.

Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг раиси **К. Мамедов,** Пискент районидаги 1-«Пискент» совхозининг директори **Х. Мирзаев** ўртоқлар сўзга чиқиб, ғўза парваришини кўчайтириш, пахта йиғим-теримига, айниқса машина билан пахта теришга тайёргарлик ишлари қандай бораётганлиги ва бу муҳим ишни ўз вақтида бажариб қўйиш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Кенгаш қатнашчилари Ватанга 400 минг тонна пахта етказиб бериш ва чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш тадбирларини белгилаб, область қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига қарата мурожаат қабул қилдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** қатнашди ва нутқ сўзлади.

Суратда: кенгаш қатнашчиларидан бир группаси. А. Абалян фотоси.

ТАРИХНИНГ ОҒИР ВА УНУТИЛМАС САБОҒИ

(УЛУҒ ВАТАН УРУШИ БОШЛАНГАНИГА 30 ЙИЛ ТЎЛДИ).

1941 йил 22 июнда фашистлар Германияси ҳужум қилмаслик тўғрисидаги 1939 йилги шартномани хиёнаткорлик билан бузиб, Совет Иттифоқига қарши уруш бошлади.

Ғарбнинг империалистик давлатлари гитлерчилар агрессиясини ҳар тарафлама қувватлаб турдилар, немис-фашистлар ҳарбий машинасини Шарққа — Совет Иттифоқига қарши йўналтиравердилар. Чехословакияни фашистлар Германияси асоратига тушириб қўйган империалистик давлатларнинг 1938 йилги Мюнхен тил бириктируви, бутун иккинчи жаҳон урушини бошлаб берган 1939 йил 1 сентябрдаги Польшага ҳужум шу йўлдаги энг муҳим босқичлар бўлди.

Халқаро империализм фашистлар Германиясидан асосий зарбдор куч сифатида фойдаланди. Коминтернинг VII конгресси (1935 йил) империалистлар тайёрлаётган иккинчи жаҳон урушида Герман фашизми халқаро контрреволюциянинг зарбдор мушти, бош империалистик уруш оловини ёқувчи, бутун дунё меҳнаткашларининг улуғ Ватани — Совет Иттифоқига қарши салбий юришининг ташаббускори сифатида майдонга чиқмоқда, деб кўрсатган эди.

Лекин буржуа Чехословакиянинг ҳукумати Англия ва Франция ҳукмдор доираларининг тазйиқи остида тор синфий манфаатларга амал қилиб, Совет Иттифоқининг ёрдамини қабул қилишдан Гитлерга таслим бўлишни афзал кўрди.

Ғоят мураккаб империалистик қуршов шароитида яшаб турган империалистик давлатлар СССР-га ҳар дақиқада ҳужум қилиш ва уларнинг бор кучи Советларга қарши юришга отланиши мумкин бўлган бир шароитда Совет Иттифоқи ҳужум қилмаслик тўғрисида фашистлар Германияси билан шартнома тузишга мажбур бўлди. Мақсад — фашистларнинг СССР-га қарши урушини бартараф қилиб бўлмаган тақдирда ҳам ақалли шу урушнинг бошланишини орқага суриш эди. Чунки Гитлернинг ашаддий антикоммунизми туфайли бу уруш тобора кўпроқ аён бўлмоқда эди. Бунинг устига шартномани биз эмас, балки фашистлар Германияси таклиф этган, шартнома бошқа мамлакатлар манфаатини камситмасди.

Жаҳон жамоатчилиги буларнинг ҳаммасини яхши билади. Лекин тарихни буржуа сохталаштирувчилари ҳамон иккинчи жаҳон урушининг бошланиб кетишига фашистлар Германияси билан бирга, ҳатто у билан тенг даражада Совет Иттифоқи ҳам айбдор эканлигини исботлашга беҳуда уринмоқдалар. Уларнинг айримлари ўз хўжалари — империалистлар олдида беҳад тиришиб, фашистлар Германиясининг Совет Иттифоқига ҳужуми СССР томонидан Германияга нисбатан «мавжуд бўлган таҳдид», Совет Иттифоқининг «агрессивлиги» туфайли вужудга келди, дейишдек бемаънилиликкача бориб етмоқдалар. Буржуа пропагандасининг ҳамма найрангларидан кузатилган мақсад аён—Совет Иттифоқини жаҳон халқлари кўз олдида ёмонлаш, иккинчи жаҳон урушининг ҳақиқий айбдорларини оқлаш ва империалистларнинг учинчи жаҳон урушига ҳозирлигини ёлғон гаплар пардаси остига яширишдир.

Бутун кейинги тарих Совет ҳукумати 1939 йили Германия билан ҳужум қилмаслик ҳақида шартнома тузиб, доноларча иш тутганини кўрсатди. Шу тадбирлар билан Совет ҳукумати империалистларнинг режаларини чиппакка чиқарди, мамлакатни мудофаага тайёрлаш учун вақтдан ютди. Янгидан-янги ҳужжатлар Англия ва Франция империалистлари АҚШнинг мадади билан урушдан аввалги йилларда 1941 йилгача, Совет Иттифоқи билан эмас, балки фашистлар Германияси билан тил топишишга интилганидан далолат берарди. Улар Гитлер билан иттифоқ бўлиш йўлида СССРга қарши турли ҳарбий ва дипломатик игволар тайёрлашган.

Яқинда Англияда эълон қилинган «Россияга уруш эълон қилишнинг ҳарбий оқибатлари» деган ҳужжатда улар Бокуга ва Жанубимизнинг бошқа нефть районларига осмондан ҳужум қилишни мўлжаллаганн, Совет-Финляндия урушига суқулишмоқчи бўлишганини, Мурманскка олиб борадиган темир йўлни узиб қўймоқ учун Шимолга қўшин туширишни мўлжаллашгани кўриниб турибди. Бу антисовет тадбирлардан

(давоми иккинчи бетда).

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ БЕРЛИНДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан Германия бирлашган социалистик партиясининг VIII съездиишида қатнашган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегацияси 19 июнда Берлиндан Москвага қайтиб келди.

(ТАСС).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

21 июнда Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. КПСС XXIV съездининг қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада яхшилаш чоралари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети иккинчи пленумининг шу масалага доир қарори муносабати билан шаҳар партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов доклад қилди.

Пленумда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади.

Пленум ишида Тошкент области партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов қатнашди.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми матбуотда кўп йил самарали ишлаганлиги ва туғилган кунининг эллик йиллиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети давлат матбуот комитетининг раиси Зиёд Исломович **Есенбоевни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ПАРВОЗ ДАВОМ ЭТМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ. 20 июнь. (ТАСС). Москва вақти билан соат иккидан 14 минут ўтганда орбиталь «Салют» илмий станцияси Ер атрофини минг марта, шу жумладан экипаж билан Ер атрофини 206 марта айланиб учди.

Программага мувофиқ космонавтлар Георгий Добровольский, Владислав Волков ва Виктор Пацаев 20 июнда дам олдилар. Алоқа сеансларида илмий станция экипажи радио ва телевизион репортаж ўтказиб, орбиталь станциянинг тузилишини ва илмий аппаратларнинг ишини гапириб бердилар.

Космонавтларнинг гапларига ва телеметрик контроль маълумотларига қараганда экипажнинг кайфияти яхши, станциянинг борт системалари ва илмий аппаратлари нормал ишлаб турибди. Учувчи бошқараётган орбитал «Салют» илмий станциясининг учиши муваффақиятли давом этмоқда.

Ҳозирги кунда, гитлерчилар Германияси Совет Иттифоқига ҳужум қилганлигининг 30 йиллиги арафасида одамлар истар-истамас шу воқеани, иккинчи жаҳон урушининг сабоқларини эсга оладилар. Шу уруш келтирган оқибатларни совет кишилари ҳам, немислар ҳам, бошқа халқлар ҳам унута олмайдилар. Ун миллионлаб киши ҳалок бўлди. Гарчи урушдан кейинги даврда янги авлод ўсиб етишган бўлса-да, аммо урушнинг чандиқлари, унинг оғир мероси сиёсатда ҳам, экономикада ҳам одамларнинг психологиясида ҳам ўзини сездириб турибди.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

ХАЛОСКОР СОВЕТ АРМИЯСИДАН

ТАРИХНИНГ ОҒИР ВА УНУТИЛМАС САБОҒИ

(Боши биринчи бетда)

кузатилган мақсадлар ҳақида француз армияси бош штабининг ўша вақтлардаги бошлиғи генерал Гамелен ўз мемуарларида айтиб ўтади.

Коммунистик партиямиз ва Совет ҳукумати В. И. Лениннинг империалистлар янги жаҳон уруш чиқаришлари, Советлар мамлакатига янги ҳужум уюштиришлари мумкин, деган кўрсатмасини ёдда тутгани ҳолда СССРнинг ташқи сиёсий мавқеини мустаҳкамлай бориб, урушдан олдинги йилларда Совет давлатини иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан энг кўп даражада мустаҳкамлаш учун ҳамма тадбирларни амалга оширди. Шу мақсадда мислсиз қисқа муддатларда мамлакатимиз қудратли индустриал-колхозлашган социалистик давлатга айлантирилди.

Мудофаа саноати тез суръатлар билан ривожланди. СССР Қуролли Кучлари сон ва сифат жиҳатидан ўсиб борди. Фақат 1939, 1940 йиллар ва 1941 йилнинг биринчи ярми ичида ҳарбий саноатимиз 105 минг қўл, станковой ва йирик калибрли пулемёт, 100 мингга яқин автомат, 82 минг тўп ва миномёт ишлаб чиқарди. 1939 йил январдан 1941 йил 22 июнгача қуруқдаги ва ҳарбий-ҳаво кучлари 7000 танк, 17.745 жанговар самолёт олди, ҳарбий-денгиз кучлари янги кемалар билан тўлдирилди.

Икки йилдан камроқ вақт ичида 125 янги дивизия тузилди, яна механикалаштирилган корпуслар тузишга киришилди, 1941 йил июнга келиб, 1939 йилдагига нисбатан авиация полклари сони 80 процент ўсди. 1937 йилдан 1941 йил июнгача Совет Ҳарбий Кучлари сони 1.433 минг кишидан 5 миллион кишига етди.

Фашистлар Германиясининг корчалонлари Совет Иттифоқига қарши уруш оча туриб, қўққисдан яшин тезлигидаги зарба билан совет қўшинларининг асосий кучларини тезда тор-мор этишни, бир ярим-икки ой ичида Урал ва Волгага етишни мақсад қилиб олган эди. Душман капиталистик давлатларнинг СССРга қарши ялпи иттифоқи тузилади, Совет Социалистик тузуми ожиз ва Совет Қуролли Кучлари кучсиз, деб ўйлаган эди.

Бироқ, немис-фашист босқинчиларининг ҳамма умид ва мўлжаллари рўёбга чиқмади. Совет халқи ва унинг Қуролли Кучларининг қудратли зарбаси остида яксон бўлди. Совет халқи қўлга қурол олишга, герман фашизмидек ашаддий ва маккор душманга қарши ҳаёт-мамот жангига киришга ва Улуғ Ватан уруши олиб боришга мажбур бўлди. Бу уруш Ватанимиз бошидан кечирган ҳамма урушлардан энг оғири ва энг даҳшатлиси бўлди. Урушнинг бошида зиммамизга айниқса оғир синовлар тушди.

Гитлерчилар вақтинчалик афзалликлардан — Германия экономикаси ва бутун ҳаётининг ҳарбийлаштирилганлиги, босқинчилик урушига узоқ вақт тайёргарлик кўрганлиги ва Ғарбдаги ҳарбий ҳаракатлар тажрибаси, олдиндан чегара зоналарида тўпланган қўшинларнинг қурол-яроғи ва сони жиҳатидан устунлигидан фойдаланди. Қарийб бутун Ғарбий Европанинг иқтисодий ва ҳарбий ресурслари улар қўлида эди. Гитлерчилар Германияси Европа мамлакатларидан бутун қурол-аслаҳа арсеналини, улкан металл, стратегик ҳомашё запасларини, металлургия ва ҳарбий заводларни босиб олган эди.

Совет Иттифоқи бир қатор мамлакатларнинг ғоят катта ҳарбий машинасига қарши яккама-якка жангга киришди. Душман қўшинларимиздан сон жиҳатдан 1,8 марта, тўп ва миномётлар жиҳатидан 1,2 марта ва янги типдаги самолётлар жиҳатидан 3,2 марта устун эди. Гитлерчилар Германиясининг СССРга ҳужум бошланадиган вақтга баҳо беришдаги хатоликлар ҳам ўз салбий ролини ўйнади. Ўша вақтда совет қўшинлари замонавий уруш шароитида йирик операциялар ўтказиш тажрибасига етарли даражада эга эмасдики, бу ҳам салбий таъсир кўрсатди.

Коммунистик партия мамлакатимизнинг бутун куч ва имкониятини душманни тор-мор келтиришга сафарбар этди. Фавқулодда бир уруш шароитида фронт орқаси ва фронтга раҳбарлик қилмоқ учун ВКП(б) Марказий Комитетининг Бош секретари И. В. Сталин бошчилигида СССР Давлат Мудофаа Комитети тузилди. Совет Қуролли Кучларининг асосий куч ва воситалари энг муҳим томонларда тўпланаверди.

Ҳамма қийинчиликларга қарамай, урушнинг дастлабки кунларидаёқ гитлерчиларнинг ҳарбий авантюраси барбод бўлажагини кўрсатди.

Урушнинг дастлабки 53 куни ичида душман совет-герман фронтида, немис-фашист қўмондонлигининг маълумотига қараганда, 390 минг солдат ва офицерни, ёки гитлерчиларнинг бутун қуруқликдаги кучларининг 11,4 процентини йўқотди. Ваҳоланки, Польша, Франция, Норвегия, Дания, Бельгия, Югославия, Греция ва Люксембургда олиб борган бутун ҳарбий ҳаракатлари вақтида йўқотган солдат ва офицерлари 300 мингдан ошмаган эди. Декабрь бошига келиб, гитлерчилар армияси фақат ўлганлар бўлиб 750 минг солдат ва офицеридан ажралди. 1941 йил ёзги жанглар пайтидаёқ қўшинларимиз душманнинг яшин тезлигида урушиш планини барбод этдилар.

* * *

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида социалистик Ватанни, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг самараларини сақлаб қолди. Фашизм емирилди. Тор-мор этилган немис-фашист армиялари сўзсиз таслим бўлди. Милитаристик Япония ҳам тор-мор этилди. Немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган ғалаба кўп халқларнинг биргаликда кўрсатган куч-ғайрати билан қўлга киритилди.

Империализм ва унинг жирканч самараси — фашизм билан улкан тўқнашувда Совет Социалистик ижтимоий ва давлат тузуми ғолиб келди. Улуғ Ватан урушининг якунлари социализмни енгаолмадиган, марксизм-ленинизм ғояларига содиқ, социалистик Ватанга садоқатли, Ленин партияси теварагида жипслашган халқни енгаоладиган куч дунёда йўқ эканлигини яққол кўрсатди. Бу якун империалистик агрессорларни қаттиқ огоҳлантириш, тарихнинг оғир ва унутилмас сабоғидир.

Ҳозирги жаҳонда халқлар учун энг катта хавф урушдан сўнгги капиталистик дунёнинг жандарми вазифаларини олган Америка империализми томонидан таҳдид қилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев партия XXIV съездида сўзлаб, Америка империализми «эксплуатация ва зулм халқаро системасининг ўзига хос гарантия ва соқчиси ролини ўйнашга интилаётганини кейинги йилларда яна тасдиқлади», деди. АҚШда фақат сўнгги беш йил мобайнида ҳарбий мақсадларга 400 миллиард доллар сарфланди, уларнинг чет эллардаги 30 мамлакатда 3.500 базаси бор. Вакиллар палатаси 1971 йилги ҳарбий ҳаражатларни 71,2 миллиард доллар миқдорида тасдиқлади: хабардор кишиларнинг фикрича, бу ҳаражатлар келгуси йили 80 миллиард долларга етиши мумкин эмиш. АҚШ бошчилигидаги НАТО агрессив блоки тинчлик иши учун айниқса хавфлидир. Бу блок йил сайин кўпроқ қуролланмоқда, составида олти миллион кишилик армия бор.

Ҳаёт халқаро империализм, аввало Америка империализми сиёсатининг тиғи аввалгидек СССРга ва бошқа социалистик мамлакатларга қаратилганлигини кўрсатмоқда. АҚШнинг ядро арсеналини денгиз орти мамлакатларида жойлаштириш ва ҳажми масаласини ўрганиш кичик комиссиясини бошқарган сенатор Саймингтон яқинда бундай деди: «Биз Совет Иттифоқи яқинидаги мамлакатларда қурол тутмоқдамиз». Сенатор АҚШ кўп йиллар давомида Россияни тактик ядро қуроли ва ундан фойдаланиш мумкин бўлган базалар халқаси билан қуршаш сиёсатини ўтказгани билан мақтанади.

Совет халқи, социалистик мамлакатларнинг халқлари империалистларнинг пўписасидан чўчимайди. Бир мақсад билан бирлашган бу халқлар ўз давлатлари, бутун социалистик ҳамдўстлик мудофаасини мустаҳкамламоқдалар ва мустаҳкамлайдилар. КПСС Марказий Комитетининг XXIV съездга Ҳисобот докладида бундай дейилади: «Чегараларимизнинг дахлсизлигини ҳар қандай ҳамлалардан таъминлаш ва социализм самараларини ҳимоя қилиш учун бизда ҳамма зарур нарсалар — ҳалол тинчлик сиёсати ҳам, ҳарбий қудрат ҳам, совет халқининг жипслиги ҳам мавжуд. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси жаҳон социалистик системаси қудратини янада ўстиришга ҳар тарафлама кўмаклашишни ўз интернационал бурчи деб ҳисоблаб келди ва шундай деб ҳисоблайди».

Генерал-майор И. ПАРОТЬНИН,
ҳарбий фанлар кандидати,
Полковник Ф. УТЕНКОВ,
ҳарбий фанлар кандидати.

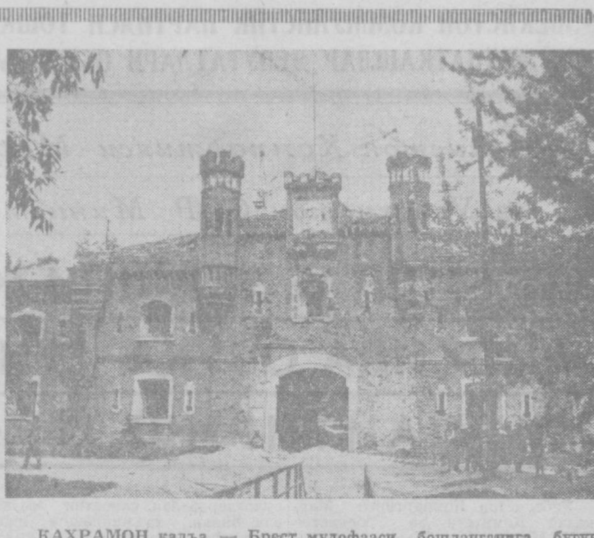

ҚАҲРАМОН қалъа — Брест мудофааси бошланганига бугун ўттиз йил тўлди. Брест қалъаси — совет кишиларининг Ватанга чексиз муҳаббати ва юксак жасоратининг рамзи. Суратда: қалъа дарвозаси.

В. Войтенко фотоси.

1944 ЙИЛ. Иккинчи Болтиқбўйи фронти. Жасур танкчилар экипаж командири, лейтенант И. Т. Федоров (ўнгда) ва механик-ҳайдовчи, старший сержант Н. Д. Мясников.

В. Гребнев фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ФРОНТ УЧУН

Корхонамиз коллективи ўша вақтларда қишлоқ хўжалиги учун минерал ўғитлар ишлаб чиқарарди. Улуғ Ватан уруши бошлангач, мамлакатимизни қутирган немис-фашистларнинг ҳамласидан мудофаа қилиш учун зарур бўлган маҳсулот тайёрловчи цех қурила бошланди. У қисқа муддатда фойдаланишга топширилди.

Улуғ Ватан уруши йилларида республикамиз Совет Иттифоқининг қурол-яроғлар етказиб берувчи марказлардан бирига айланди. Мавжуд бўлган кўпгина корхоналар ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтди. Машинасозлик саноати корхоналари коллективлари Қизил армия учун кўплаб қурол-яроғлар ва анжомлар етказиб бера бошлади. «Ташсельмаш» заводи мудофаа учун зарур бўлган маҳсулотни йўлга қўйди. Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонт заводининг беш цехида 1941 йилнинг ноябрь ойидан бошлаб мудофаа учун зарур бўлган маҳсулотлар тайёрлашга киришилди.

И. СУЛАЙМОНОВ,
Чирчиқ электрохимия комбинати ходими.

ЖАНГОВАР МИСРАЛАР

Зоир ака Раҳмонзода Тошкентда яшайди, кекса пенсионер, Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси. У яқинда редакцияга Уруш йилларида, фронтда, жангдан кейин бўш қолган вақтларида ёзган шеърларини олиб келди. Биз қуйида собиқ фронтчининг хотира дафтаридан айрим шеърий парчаларни газетхонлар эътиборига ҳавола этамиз.

ЕР ТЎЛА

Жанг вақтида бомба тушса
Бўлди қалқон ер тўлам,
Мўъжаз бағри жангчиларга
Оромижон ертўлам.
Қаҳратон қиш қўйнида у
Қизир печка — гулхани,
Шинель каби ҳар бир тонга
Кўп қадрдон ертўлам.
Дарё, ботқоқ, ёмғир ёққан
Кўлу сойдан ўтганда,
Ҳужум вақти ортда қолиб,
Ёвни тутдай тўкканда,
Зафар қучиб дам олиш — чун
Янги жойга етганда,
Жангчилар азиз бўлган
Жангоҳ майдон ертўлам.

ШИНЕЛИМ

Қизил аскар севиб кийиб
Ардоқлаган шинелим.
Қачон сафда турсам япинаб
яроқлаган шинелим.
Ухлар бўлсам, азиз бошга
ёстиқ бўлган шинелим.
иссиқ — совуқ аёзлардан
Қўриқлаган шинелим.
Тўсиқ келса тан — жонимни
асраб бўлди қалқоним,
Ўзим билан доим йўлда
Ҳамроҳ бўлган, дармоним.
Унда бордир жангда қучган
Ҳар зафару, ҳар шоним.
Сени мақтаб қўшиқ ёздим,
Эй шинель қадрдоним.

1943 йил,
ҳаракатдаги армия.

Фашист босқинчиларининг хиёнаткорона ҳужуми барча совет кишиларини — ёшу қарини бениҳоя ғазаблантирди. Шу боисдан урушнинг дастлабки кунлариданоқ жанговар сафларга кўнгилли бўлиб қўшилувчилар сони тобора ортиб борди. Суратда: ана шундай кўнгиллилардан бири, трактор заводининг слесари А. В. Кравцов қасамёд текстини ўқимоқда. Сталинград райони, 1942 йил.

ТАСС фотохроникаси.

РЕЙХСТАГНИ ЗАБТ ЭТГАН ЙИГИТ

Липецк областининг Елец шаҳридаги жанговар шуҳрат музейи ва Москвадаги Совет Армияси музейида Исмоил Тўлагановнинг фотосурати ҳамда ҳужжатлари бор. Исмоил Тўлаганов — Чирчиқ шаҳридан.

«1941 йил 12 декабрда совет қисмлари Елец шаҳрини батамом эгаллаб олдилар. Ёш жангчи, ўзбек ўғлони, комсомол И. Тўлаганов жангда жасурлик ва мардлик кўрсатиб 12 душманни ҳалок этди. И. Тўлаганов бир марта қўлга тушириб келган немис офицери жуда муҳим маълумотларни берди...» Бу сўзлар Елец музейидаги Тўлаганов фотосурати тепасига ёзилган.

Москва музейида ҳам тошкентлик жангчининг фотосурати Рейхстагни забт этганларнинг сурати орасида турибди. Суратга эса қуйидаги илова ёзилган: «Рейхстаг учун бўлган жанглар иштирокчиси, ўзбек халқининг содиқ ўғлони фашистларнинг кучли атакаларини мардона даф этди. Немислар бизнинг олдинги сафларимизни йўқ қилиш мақсадида қаттиқ ҳужум қилишди. Гвардиячи сержант ва унинг жангчилари граната билан бир нечта «Тигр»ни ёндириб ташлашди, фашистнинг юздан ортиқ автоматчиларини ер тишлатдилар.

Исмоил Тўлаганов ҳамиша олдинги сафда жанг қилди, ўз автоматидан душманни аниқ ва аёвсиз ўққа тутди. Рейхстагга қувиб борилган фашист таслим бўлди. Рейхстаг олинди! Тўлаганов бу бинонинг деворида ушбу ёзувни қолдирган: «Исмоил Тўлаганов, Тошкентдан, 1945 йил».

И. Тўлаганов катта жанговар йўлни босиб ўтди. У кўп жангларда қатнашди. Елец ва Курскни озод қилди. Орлов-Курск халқасида жанг қилди. Бир неча марта яраланди, лекин соғаяр-соғаймас яна жангга кираверди. Коммунист жангчи кўрсатган қаҳрамонликлари учун II-даражали Ватан уруши ордени ва бир қанча медаллар билан тақдирланди.

Исмоил Тўлаганов ҳозирги кунда Чирчиқдаги электрохимия комбинатида меҳнат қилаяпти. Мен у билан ўтган йили Ўзбекистонга борганимда учрашиб суҳбатлашдим. У тетик ва бардам. Исмоилнинг чеҳрасига, юриш-туришига қараб туриб урушнинг бошидан охиригача жанг қилганига, яна бир йилдан кейин эса кексалик пенсиясига чиқишига сира ишонгим келмади.

— Урушдан кейин бахтли ҳаёт кечирдим, — дея ҳикоя қилади Исмоил Тўлаганов, — оиламизда ўғил туғилди. Тоҳир ҳозир ТошМИнинг 5-курсида ўқимоқда. Баҳодир политехника институтининг 3-курсида, Ғафур алоқа институтининг 2-курсида, кенжа фарзанд — Гулнора В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат Университетида таҳсил кўришаётир.

И. Тўлаганов актив жамоатчи ҳамдир. У Чирчиқдаги мактабларда тез-тез бўлиб туради. Ёш авлодга ўзининг жанговар йўлини, совет жангчиларининг матонатли курашини ҳикоя қилиб бериб, уларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашга муҳим ҳисса қўшяпти.

В. ЛИПАТОВ,
Москва область, Ногинск шаҳри, Ўлкашунослик музейининг аъзоси.

1942 ЙИЛ. Тошкент заводининг фронт учун чиқарган маҳсулоти.

И. Глауберзон фотоси.

СУРАТДА: СССР Давлат революция музейининг «Москва мудофааси» кўргазмасида.

А. Стужин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ТАБАССУМ ҚАЙТГАН КУН

(ФРОНТОВИК ҲИКОЯСИ)

«Мен ўйлайманки, ёшлар урушда асосий қурбонлик берди. Қанчадан-қанча ажойиб йигитлардан жудо бўлдик. Қанчадан-қанча оналар болаларининг дийдорини кўролмади. Команда пунктидан мен ёш солдатларнинг атакага кўтарилаётган пайтларини жуда кўп марта кўрганман. Бу қўрқинчли пайт: ҳаво ажал метали билан тўйинган жойда қаддингни баланд кўтариш... Лекин улар кўтарилардн. Уларнинг кўпчилиги ҳаёт завқини эндигина тотаётган йигитлар эди. Ун тўққиз-йигирма ёш одатда инсон ҳаётининг энг гўзал ёши. Ҳаммаси олдинда. Аммо улар учун олдинда фақат пулемёт ўтини сочаётган немис блиндажигина ётарди...».

Г. К. ЖУКОВ. Совет Иттифоқи Маршали

Ўшанда биз ёшлик ўйинқароқлиги билан хайрлашдик. Баҳор, гўзаллик, муҳаббат билан узвий чамбарчас боғлиқ ўн саккиз ёшимизда фронтга кетдик. Тенгдошларим ичида турли-туман йигитлар кўп эди. Рус, ўзбек, татар, туркман. Лекин бари бир ном олганди. Солдат.

Вагонларда елкама-елка ўтириб кетардик-у, лекин бутун хаёлимиз орқада, фронт орқасида қолган ота-оналаримиз, опа-укаларимизда эди. Яна юрагимизда ғунча очган муҳаббатимиз ҳақида ўйлардик. Кўпчилигимиз севардик. Балки севилган ҳам эдик.

Лекин уруш муҳаббатимизни қурбон қилди. Шахсан ўз мисолимда айтишим ҳам мумкин. Аммо бу асосий мавзу эмас.

Болаликдан бирга ўсган ўртоқларим ҳам ёнимда кетишарди. Қорабой, Ғанибой, яна кўплар... Ҳозир ҳаммасини эслай олмайман. Жуда саноқли тенгдошларимгина тириқ қайтди кейин. Аммо ўшанда, 1942 йил сентябрь ойида биз кўпчилик эдик, олдинда нима бўлиши, кимлар ҳалок бўлиши, кимлар омон-эсон қайтишини билмасдик. Табиийки, ҳар биримиз «Мен соғ-саломат қайтарман» деб ўйлаганмиз, албатта.

Москва яқинидаги Кунцово шаҳрида поезддан тушдик. Бизни турли қисмларга бўлиб юборишди. Шунда илк бор жудолик нималигини сездик. Ахир бир ой вагонда бўлган ўртоқларимиздан ажрашнинг ўзи ҳам бир жудолик эди-да.

Ўқув курсида дастлабки ҳарбий тайёргарликдан ўтгач, мени снайперлар мактабига юборишди. Нишонни бехато уриш санъатини қунт билан ўргандик.

Волхов фронти бизни отишмалар, тўп садолари билан кутиб олди. Снайперларнинг ови чаққон экан. Ҳаракатдаги қисмларга юборишди. Вазифамиз фашист офицерларини сафдан чиқариш, солдатчасига ер тишлатиш эди. Ҳали ҳаёт нималигини тушунмай, ўлим билан юзма-юз келганимизда нималарни ҳис этдик деб баъзан ўйлаб қоламан ва бўлиб ўтган воқеаларга ўша йиллар кўзгусида боқаман.

Шу ёшимизгача нимани ўқитишган, қандай тарбия беришган бўлса, фронтда бари имтиҳондан ўтаётганини сездик. Зотан, Улуғ Ватан урушида бир бутун олганда бизнинг социалистик системамиз, коммунистик ахлоқимиз, миллатлар ҳамкорлиги, экономикамиз, хуллас 1917 йилдан сўнгги нимаики яратилган, бунёд қилинган бўлса, ҳаммасининг ҳаётийлиги, куч-қудрати синовдан ўтмадими?

Яна мавзудан четлашдим. Нега? Балки бу уруш ҳақида гапирганда воқеаларнинг, бир шахснинг кечинмалари бутун халқники билан боғлиқ бўлгани учундир.

У йилларда бирга жанг қилган қуролдошларимни эслаганимда ёдимга яна кўп нарса келади. Боя айтганимдек ёш, ғўр эдик. Ҳали граждан ҳаётининг кўп томонларини билмасдик, сезмаган, татимаган нарсаларимиз кўп эди. Шунинг учун бўлса керак, бир куни милтиғимни маҳкам ушлаб овқатланаётган вақтимда командирларимиздан бири сўраб қолди.

— Қуролингни яхши кўрасанми?

Мен бўлсам кулиб ҳазиллашдим.

— Бу менинг хотиним...

Офицерлар, ўртоқларим қаҳқаҳа уришди.

— Биринчисими? — сўз қотди яна офицер. Тасдиқ ишорасида бош ирғадим. Бу муболаға бўлса ҳам ёшлигимизга ишорадек эди.

Волхов фронтида бир неча вақт снайперлик қилдим. Дастлабки ойнинг ўзида 12 немис офицер ва солдатини ер тишлатдим. Шуниси борки, фашистлар биз снайперларга жуда ўчакишарди. Снайпер пайдо бўлган жойни пайқаши билан у ерни кучли тўпга тутишар, солдатлар биз туфайли тоза хуноб бўлиб, окопларни қайта жиҳозлашга, кўчиб ўтишга тушишарди.

Мени шу снайперлар сафида комсомолга қабул қилишди. Фронт денгиз мисоли эди. Унинг тўлқини кейин мени Архангельскка ташлади. Радистлик курсини ўтаб бўлгач, 3-Болтиқ бўйи фронтида 222-чегарачилар махсус полкида хизматни давом эттирдим. Разведкачилар группасида радистлик қила бошладим. Бу хатарли, ҳам қизиқарли иш эди. Турли саргузаштларни бошдан кечирдик. Уларнинг баъзилари кулгили, баъзилари қайғули... Бир воқеа ҳанузгача ёдимда. 1944 йил ўрталарида эди, чамаси. Полкимиз командири майор Куценко бизни ҳузурига чақирди.

— Сержант Катачегов!
— Мен!
— Абдуллаев!

Майор яна бир кишининг фамилиясини айтди. У сапёр эди, чамаси.

БАШАРИЯТ МИННАТДОР

ОКОПЛАРДА ЯНГРАГАН ҚЎШИҚЛАР

СССР халқ артисти Тамарахоним ўзига хос юбилейни нишонлаш арафасида. Улуғ Ватан урушининг бошланганига 30 йил бўлган бўлса, унинг коммунистлар сафига кирганига ҳам 30 йил тўлмоқда.

Халққа, Ватанга хизмат қилишни ўз бурчи деб билган коммунист-санъаткор беш йил давомида жангу-жадал йўллари бўйлаб озмунча километрларни босмади. Ўзбек халқининг совға-саломини жангчиларга олиб борди, фашист босқинчиларини яксон қилиш учун шер йигитларимизга халқимиз берган наказ битилган Хат билан ҳаракатдаги армия қисмларида бўлди, фронт билан фронт орқасини боғлаб турди. Узоқ Шарқ, Закавказье ҳарбий округлари, Эрон, Австрия, Венгрия, Франция шаҳарлари... У ўз ансамбли билан хизмат қилган жойлар рўйхатини анча чўзиш мумкин...

Тамарахоним жангчиларни руҳлантирувчи қўшиқ, лапар, рақслари билан эмас, шахсий жамғармаси билан ҳам урушда ғалаба қозонишимиз учун ёрдам берди. Унинг маблағи билан ясалган самолёт ва танк фашистлар устига қирон ёғдирди. Хизматлари эвазига Совет Армиясининг капитани деган фахрий ҳарбий унвонга сазовар бўлди.

Севимли артист яқинда Улуғ Ватан уруши йиллари хотиралари ҳақида биз билан ўртоқлашди.

— Урушни қаерда кутиб олгансиз?— сўраймиз ундан.

— Тошкентга энди келган эдим. Узоқ гастролдан юртимизга, дўстлар ҳузурига қайттандик. Кечагина бизнинг концертимизни кўрган Ровно, Гродно, Белосток, Брест шаҳарларининг меҳнаткашлари, мазкур ҳарбий қисмлардаги жангчиларимиз фашистларнинг биринчи зарбасига учраганлигини эшитдик.

Ғарбий чегаралардаги нотинчликни ўз кўзимиз билан кўриб келган бўлсак ҳам, фашистларнинг қўққисдан қилган ҳужуми барча қатори биз учун ҳам кутилмаган ҳодиса бўлди.

Бир кунгина отпуска қилдик. 23 июнь куни К. Е. Ворошилов имзоси билан келган телеграмма бўйича аввалига бригадам билан Ўрта Осиё ҳарбий округининг чақириқ пунктлари, завод-фабрикаларга бориб хизмат қила бошладим. Кунига тўрт, беш мартадан концерт беришга тўғри келарди.

— 1941—42 йилларда менда ва ансамблимда ҳали тажриба йўқ эди,— ҳикоя қилади артист,— Тематик репертуаримиз ўша давр талабига жавоб берадиган, замон руҳини акс эттирадиган бўлиши керак эди. Ҳарбий томошабинни ўзига тортадиган актуал темадаги янги ашулалар тўқиш учун вақт тиғиз эди. Программани ўзгартиш учун жуда кўп тунларни уйқусиз ўтказганмиз.

Шу тариқа ўзбекча «Қаҳрамонлар марши», русча «Отлиқларнинг поход қўшиғи», озарбайжонча «Жангчи қасамёди» каби қатор қўшиқлар репертуардан ўрин олди. Бу қўшиқлар биринчи бор Узоқ Шарқ ҳарбий округи қисмларида жаранглади.

Тамарахоним аввалига ўз труппаси билан Тошкентдан Хабаровскка жўнаган. Бу труппада композитор П. Раҳимов, концертмейстер И. Фоменко, доирачи Т. Солиҳов, найчи А. Қодиров, торчи Э. Шукруллаев ва бошқалар бор эди... Артистларимиз 23 кун йўлда бўлишади. Бир шаҳарга борганда улар тушган вагон поезддан ажралиб қолади. «Вагоннинг букси ёниб кетди» деган баҳона билан труппани олиб қолишади. Мақсад маҳаллий гарнизонга байрам концерти бериш экан. Шундай қилиб ўзбек санъаткорларининг дастлабки концертини учувчилар биринчи бўлиб тингладилар.

Ўнбир ой мобайнида Узоқ Шарқнинг жуда кўп шаҳарлари Тамара хоним ансамблини олқишлади. Ҳарбий округ қўмондони генерал Апанасенко Тамарахонимнинг жуда катта хизматларини алоҳида тақдирлаган. Махсус буйруқ билан унга Совет Армияси капитани деган ҳарбий унвон берилган.

Санъаткорларимиз уруш нафаси сезилиб турган жойларда концертлар беришар, фашистларнинг босқинчиликларини ўз кўзлари билан кўришарди.

Тамарахоним Закавказье ҳарбий округида гастролда бўлган вақтдаги воқеаларни жуда яхши эслайди. Қорадениз флотининг асосий базаси жойлашган Поти шаҳрида урушнинг энг даҳшатли кунларида концерт беришга тўғри келди. Душман осмондан тўхтовсиз бомбардимон қилиб турарди. «Париж Коммунаси» кемасининг командири Калеткин ҳамюртларимизнинг ғоят қийин вазиятда ўзларини йўқотмай денгизчиларга намунали хизмат кўрсатишганини алоҳида таъкидлаган. Душман ҳали у кемага бомба ташлар, ҳали бу крейсер устида пайдо бўлар, лекин довюрак санъаткорларимиз программа бўйича концертларни давом эттиришарди.

— Омадимиз бор экан, бомба парчалари ҳар сафар четлаб ўтарди,— эслайди ўша кунларни суҳбатдошимиз. Барибир Потини ташлаб чиқиб кетишга тўғри келди. Қора Денгиз флотининг қўмондони адмирал Ф. С. Октябрьскийнинг буйруғи билан 24 соат ичида шаҳардан чиқиб, тунда Тбилисига етиб боришди. Сўнг Эронда турган Совет қўшинлари орасида, эронлик аҳоли ўртасида, шох саройида концертлар берилди.

— Ўша жангу-жадал йиллардан қандай ёдгорликлар қолган,— сўраймиз машҳур артистимиздан.

— Улар жуда кўп. Ҳаммасини тўпласам бир музейга етади.

Уруш ёдгорликларининг айримлари билан танишдик. Ҳаммасидан ҳам Олий Бош қўмондондан келган телеграмма нусхасини санъаткор эъзозлаб сақлайди. Бу телеграммада шахсий жамғармасини ҳарбий самолёт қуришга топширган санъаткорга ташаккур изҳор қилинган.

Генерал Апанасенко округ жангчилари орасида қилган хизматлари эвазига Тамарахонимни номи ёзилган тўппонча билан мукофотлаган эди. Улуғ Ватан урушининг бу хотирасини ҳам артист эҳтиётлаб сақламоқда.

Тамарахоним Совет Иттифоқи маршали И. С. Конев билан бўлган учрашуви ҳақида ҳам ҳаяжонланиб сўзлайди. Ғарбий фронтда ўзбек санъаткорлари жангчиларимиз даврасида концертлар кўрсатишгач, фронт қўмондони уларни ўз ҳузурига чақириб, зиёфат беради. Бу зиёфат вақтида Тамарахоним машҳур қўмондон бошига Бухоро дўпписини кийгизади. Жангчиларимиз ҳам санъаткорларга эсдалик совғалари топширади.

— Бизга бу ҳарбий қисмда барчамизга радиоприёмниклар совға қилишди. Бу совғалар биз учун ниҳоятда азиз эди. Чунки мана шу приёмниклар орқали биз кўп ўтмай буюк Ғалабамиз ҳақида қувончли хабар эшитдик,— дейди жанг хотираларини якунларкан улкан санъаткор.

С. МУСАЕВ

Суратда: Совет Армияси капитани Тамарахоним қўшиқ ижро этмоқда.

«ТОШКЕНТ» ПАНОРАМА ХАЛОСКОРИ

Севастополда бўлган одам машҳур панорамани зиёрат қилмай қайтмайди. Бу ажойиб панорамада рус қўшинларининг 1855 йил 6 июнда француз—инглиз армиясига қарши кўрсатган жасорати акс эттирилган.

1942 йилнинг 25 июнида немис авиацияси ва артиллерияси панорама биносини вайрон қилди. Панорама полотнолари ёна бошлади. Ёнғинни кўрган шаҳарликлар — курсантлар, зенитчилар, севастополь аҳолиси панорамани сақлаб қолишга отландилар. Улар олов билан юзма-юз олишиб, қимматбаҳо полотно парчаларини аланга ичидан олиб чиқишди. Одамларнинг уст-боши ёнди, сочлари куйди, бироқ улар қайта-қайта ўт ичига кириб, полотнони бўлаклаб ташқарига олиб чиқишарди.

Шундай қилиб полотнонинг 86 бўлаги ёнғиндан қутқариб қолинди ва орадан 2 кун ўтгач «Тошкент» кораблида мамлакат ичкарисига жўнатилди.

Севастополь мудофааси панорамаси 1954 йил 16 октябрда яна очилди. Тасвирий санъатнинг бу нодир асарини ҳар йили миллионлаб киши келиб кўрмоқда.

Самад ҚОДИРОВ.

БУ сурат даҳшатли Улуғ Ватан уруши даврида олинган. Совет Армияси ҳаракатдаги қисмининг Курск партизан отряди командири Г. П. Буйновский қисмга янги келиб қўшилган жангчиларни табрикламоқда. Қисм уруш йилларида жуда катта жасорат ва мардлик кўрсатган.

ТАСС фотохроникаси.

АЛМАШЛАБ ЭКИШНИ ЖОРИЙ ЭТИШ АСОСИДА ОЗУҚА ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

Шу икки йил мобайнида колхоз ва совхозларнинг фақат районлаштирилган уруғларни экишга эришиш лозим. Шунга мувофиқ тарзда уруғчилик хўжаликларнинг иши яхшилансин. Токи улар уруғ етиштириш учун белгиланган топшириқларни адо этсинлар. Илмий-тадқиқот институтлари ва область тажриба станциялари ўзлари хизмат кўрсатаётган зона ёки областдаги уруғчилик хўжаликларининг ишини муттасил назорат қилиб боришлари лозим.

Озуқабоп экинларни парвариш қилиш ва йиғиб олишда комплекс механизация кенг жорий қилиниши керак. «Узсельхозтехника» бирлашмаси колхоз ва совхозларни зарур техника, яъни маккажўхори ва силос ўриш комбайнлари, пресс-подборщиклар, трактор косилкалари, КИР-1,5, КПП-2 майдаловчи косилкалари, 2 ПТС-4А трактор прицеплари, гўнг йиғиш учун транспортерлар, ўт талқони тайёрлаш учун агрегатлар, озуқани майдаловчи универсал механизмлар, пичан пресслайдиган симлар, вентиляторлар ҳамда ўрим машиналари боп запас қисмлар етказиб бериши лозим.

Бир ой муддат ичида Ўзбекистон ССР Министрлар Советига республикада ўрим техникаси учун запас қисмлар ишлаб чиқариш шунингдек кичик ҳажмдаги ўрим техникаси, яъни от косилкалари, ўроқлар, хаскашлар, қўл инвентари ишлаб чиқариш юзасидан таклифлар киритилиши лозим, бу тадбирлар бошқа техника ишлатиш мумкин бўлмаган ерларда ҳам ўтларни батамом йиғиштириб олишга имкон беради.

1971—1972 йилларда ҳамма колхоз ва совхозларда дағал ва туйимли озуқа тайёрлайдиган цехлар қурилсин. Бу цехларда озуқа майдаланиши, буғлатилиши ва шу тариқа ширали аралаш озуқа тайёрланиши керак. Озуқа цехлари қуришга саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотлари, «Узсельхозтехника» бирлашмаси жалб этилади. Жойларда озуқабоп цехлар учун жўн машина ва ускуналар тайёрлаш йўлга қўйилади.

Сенаж, омухта силос тайёрлаш, озуқани силослаш, шунингдек бедадан витаминли талқон сақланадиган омборлар қурилиши кенг авж олдирилади.

Қурилиш ва Қишлоқ қурилиш министрликларига, «Узколхозстрой»га, «Средазирсовхозстрой»га чорвачилик объектлари қурилишини жадаллаштириш топширилди. Энергетика ва электрлаштириш министрлиги чорвачилик фермаларини янада кенгроқ электрлаштирмоқ учун зарур чоралар кўриши лозим.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари озиқ-овқат чиқиндиларини йиғиш ва уларни молга бериш устидан жуда қаттиқ назорат ўрнатишлари лозим. Шаҳар Советлари, Савдо министрлиги, Коммунал хўжалик министрлиги, «Узбекбирлашув», саноат корхоналарининг ишчи таъминоти бўлимларига озиқ-овқат чиқиндиларини йиғиш бўйича топшириқлар белгиланди. Молга озуқа тарзда бермоқ учун озиқ-овқат чиқиндиларини йиғишдан моддий манфаатдорликни ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш шаҳар Советларига топширилди.

Совхозлар ва Қишлоқ хўжалик министрликларига йиғилган озиқ-овқат чиқиндилари юбориладиган хўжаликларни белгилаб чиқиш ва шу хўжаликлар раҳбарларини озиқ-овқат чиқиндиларини қабул қилиб олиш ва қайта ишлаш қоидалари билан таништириш топширилди.

Давлат план комитетига, Озиқ-овқат саноати министрлигига, Гўшт-сут саноати министрлигига, Қишлоқ хўжалиги министрлигига, Совхозлар министрлигига озиқ-овқат ва гўшт-сут саноати корхоналаридаги чиқиндилардан молга озуқа сифатида фойдаланиш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш, гўшт-суяк талқони ишлаб чиқаришни уюштиришни, шунингдек озуқа ачитқиси тайёрлашни йўлга қўйиш, бунда қамиш, шоли қипиғидан, каноп пўстлоғидан ва бошқа ўсимлик чиқиндиларидан фойдаланиш тавсия этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Қишлоқ хўжалик ва Совхозлар министрликлари, область ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ва район ижроия комитетларига қуйидаги вазифаларни топширдилар:

колхоз ва совхозларда чорвачиликнинг озуқа базасини ривожлантириш юзасидан тузилган ташкилий-техникавий планларнинг бажарилиши мунтазам назорат остига олиб борилиши;

яйловларга сув чиқариш ва уларни яхшилаш учун ҳар томонлама тадбирлар амалга оширилиши лозим;

ҳамма чорва молларини турли-туман озуқалар билан тўла-тўкис таъминлаш мақсадида ана шу озуқаларни тайёрлаш планлари тузилиши ва ҳар бир хўжаликда шу борада тузилган планлар ҳар йили район ижроия комитетларида, район планлари эса областларда ва Қорақалпоғистон АССР бўйича тасдиқланиши керак.

шу нарса белгилаб қўйилсинки, хўжаликларнинг, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари озуқа тайёрлаш планларининг бажарилиши учун дон, пахта ва бошқа маҳсулотлар етиштириш ва давлатга сотиш учун белгиланган планларга қай тариқа жавобгар бўлсалар худди шу тарзда жавобгардирлар. Мабодо мол озуқа билан таъминланмай қолса колхоз ва совхозларнинг раҳбар ходимлари ва мутахассислари мукофотдан ёки моддий рағбатлантиришдан маҳрум бўладилар;

ишларни яхшироқ ташкил этмоқ мақсадида колхоз ва совхозларда механизациялашган комплекс озуқа тайёрлаш бригадалари, бедачилик ва маккажўхорикорлик бригадалари тузилиб, уларга муқим кишилар тайин этилсин, участка, техника, транспорт, ўғит ва уруғлик ажратилсин. Уларнинг маоши ва мукофот пули озуқа тайёрлаш планларининг ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш планларининг бажарилишига боғлиқ қилиб қўйилсин. Куз-қиш мавсумида ана шу механизациялашган бригада ходимлари озуқа ташиш ва уларни молга беришга тайёрлаш билан банд бўлсинлар.

Колхоз ва совхозларга қуйидагилар таклиф этилди;

озуқабоп экинлар парвариши, озуқа ва ўт талқони тайёрлаш билан банд бўлган кишиларга ҳақ аккорд мукофот системаси бўйича тўлансин. Маҳсулотга ҳақ тўланаётганида меҳнатга ҳақ тўлашнинг тариф фонди 15—20 процент оширилсин, тариф фонди зарур бўлганида ва колхозларнинг иқтисодий имкониятлари кўтарганида 25 процентдан ҳам оширилсин;

пичан, сомон, силос, сенаж йиғиш ва тайёрлаш билан банд бўлган колхозчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш тариф баҳоси бўйича ўтказилсин. Агар иш ўз вақтида ва юқори сифатли бажарилса тариф баҳоси 20 процент оширилсин;

молга едириш учун хашаки лавлаги ва қанд лавлаги, шунингдек, сабзи етиштирилганида бригада ва звено аъзоларига ҳар бир центнер етиштирилган ва асраш учун тайёрланган илдиз (маҳсулот) учун қўшимча тарзда 5 тийиндан ҳақ тўланади. Бригада ёки звено аъзоларига экинлар қаровдан яхши ўтказилганлиги учун ва кўчатлар қалин бўлганида ҳар бир гектар экин майдони ҳисобига 40 сўмдан аванс бериш, колхозчилар розилиги билан пул ўрнига етиштирилган ва асрашга тайёрланган илдизларнинг ўн процентигача бериш мумкин;

озуқа бригадалари ёки звенолари аъзоларига пландан ташқари етиштирилган озуқа нархининг 40 процентигача тўлансин (ҳар бир экин бўйича алоҳида-алоҳида тўланади, бундан хашаки лавлаги ва қанд лавлаги, шунингдек озуқа учун етиштирилган сабзи мустасно), озуқаларнинг ҳамма тури таннархини бундан аввалги йилдагига нисбатан камайтирганлик учун тежаб қолинган маблағнинг 50 процентни тўланади;

колхоз раислари, совхоз директорлари, бригадирлар, бош ва катта мутахассислар — агрономлар, зоотехниклар ва инженерлар сингари раҳбарлик лавозимларида ишлаётган ходимларга суғориладиган ерларда ўз эҳтиёжлари учун ўтган йилларда экилган беда пичанининг ҳар гектаридан кам деганда 110 центнерга етказиб пичан тайёрлаганликлари ва шу йилги экинлардан 30 центнерга етказиб пичан тайёрлаганликлари учун ойлик маош ҳажмида мукофотлар берилади, агар етиштирилган ва тайёрланган пичан ҳосили ҳар гектаридан юқорида айтиб ўтилган ҳар икки ҳолда 130 центнердан ва 40 центнердан ошиб кетса, маош ҳажмининг икки баравари миқдорида мукофот пули берилади. (Бунда мукофот пули йилига 5 мансаб маоши миқдоридан ошмаслиги керак);

озуқа етиштирадиган ва трактор бригадаларининг аъзолари, бригада ва звено бошлиқлари, мутахассислар—агроном ва механикларни мукофотламоқ учун озуқа экинлари уруғи қийматининг 10 процентига қадар миқдорда маблағ (давлат тайёрлаш баҳосида) ажратилсин. Мукофотлар ўз эҳтиёжлари ва давлатга сотиш учун уруғликларни ғамлаб қўйиш планлари бажарилган тақдирда бериладн.

Колхозларнинг правлениеларига давлатга планга қўшимча тарзда сотилган кўп йиллик ўтларнинг уруғлари таннархининг 80 процентн миқдоридаги маблағни ана шу уруғларни етиштиришда банд бўлган колхоз раисларига, мутахассисларга, бригадирларга, колхозчиларга мукофот тарзида бериш тавсия этилади.

Кўп йиллик ўтлар уруғчилиги билан шуғулланаётган колхозлар давлат агрономига эга бўлмасалар ўт уруғлиги етиштиришга жавобгар бўлган хўжалик агрономининг маошини 15 процент оширадилар.

Озуқабоп экинлар етиштиришда, ўришда, ғарамлашда, тайёрлашда, уларни молхоналарга ҳамда хашак, сенаж ва силос сақланадиган қишлов жойларига ташишда банд бўлган бригадирлар, колхозчилар ва совхоз ишчиларига бригада бўйича етиштирилган ва тайёрланган озуқанинг 10 процентн берилади. Озуқани бригада аъзолари ва ўримга жалб этилган кишилар ўртасида тақсимлаш совхоз бўйича чиқарилган буйруқлар, колхоз правлениесининг қарори билан белгиланиб тасдиқланади.

Чорвачиликнинг мустаҳкам озуқа базасини яратмоқ учун хўжалик раҳбарлари ва мутахассислари жавобгарлигини ошириш мақсадида колхоз правлениеларига қуйидагилар тавсия этилади ва Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ҳамда унинг трестлари зиммасига қуйидагилар юкланади: озуқа етиштириш, тўкиш ва давлатга сотиш планлари бажарилмаган тақдирда хўжаликларнинг молиявий хўжалик фаолияти натижаларига кўра колхоз раиси, унинг ўринбосарлари, совхоз директори ва унинг ўринбосарлари, агроном, инженер, зоотехник, озуқа бригадаларининг ва звеноларининг бошлиқларига бериладиган мукофот 50 процентга қадар қирқиб ташланиши керак. Планнинг бажарилмаган ҳар бир проценти учун икки процент миқдорда қирқилади.

Газеталар редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига озуқа етиштираётган хўжаликларнинг илғор тажрибасини кенг ёритиш ва пропаганда қилиш топширилди.

БАҲОР ОЛЛОЁРОВ Тошкентдаги пиллакашлик фабрикасида кўп йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келмоқда. У ўзининг яратувчилик ишлари билан фабрика коллективи орасида ҳурмат ва эътибор қозоняпти. Кўплаб ёш ишчиларга устозлик қилмоқда. Коммунистик меҳнат зарбдори Б. Оллоёров фабриканинг жамоатчилик ишларида ҳам фаол қатнашиб келмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

— Қолганларга рухсат.

Биз уч киши командир қаршисида саф тортдик. У бизни ўтиришга ишора қилиб сўзини аста бошлади.

— Бугун кечаси фронт чизиғидан ўтасизлар. Бизнинг ҳамда немисларнинг мина майдонидан кечиб ўрмонга борасиз. Шовелейск шоссесига яқин жойда бир уйни кўрасиз.

Полк командири уй жойлашган жойни харитадан кўрсатди.

— Пароль керакмас. Сизларни ўша уйда бизнинг одам кутади. Латиш миллатидан. Ёнида қизчаси бўлади. Агар қизчаси кўринмаса, кутиб туринглар. Вазифани ўша кишидан оласизлар.

Қоқ ярим кечада тиканли сим ортидан узуқ-юлуқ отишма остида фронт чизиғидан ўта бошладик. Сержант, мен орқада, сапёр йигит эса миналар кўмилган майдондан бизга йўл очиб борарди. Кутилмаганда кетма-кет ракеталар отилиб атрофни ёритди. Фашистлар бизни пайқаб қолишганди. Ўқ ёмғирдек ёғарди. Бир амаллаб ўрмонга етиб олиб энди енгил нафас олганимизда ёнимизда сапёрнинг йўқлигини билиб қолдик. Тоза хуноб бўлиб кутдик, келмади. Хабар олгани орқага эмаклаб кетдим. Узоқда бир неча немиснинг биз ўтган ариқ четида уймалашиб туришганини кўрдим. Ҳамроҳимизнинг ҳалок бўлганини тушуниб, сержантга хабар бердим. Қуролдошимиз хотирасини бир зум сукут сақлаб нишонладик. Кўзимиз бундай қурбонларни кўраверив, «пишиган» бўлса-да, лекин юрак ҳар гал, ҳар бир жудоликдан сўнг орзиқиб тушарди. Ўша сапёр ким эди, фамилияси, қаерли эканлигини ҳам билмаганмиз. Бизга унинг сафдош жангчилиги маълум эди, холос.

Белгиланган уйга яқинлашганимизда латиш бир ўзи девор тагида турганини кўриб, жойимизда туриб қолдик. Уй ичида немисларнинг кийимлари кўзга ташланди. Орқага қайтиб кутишга қарор қилдик. Тонг ёриши қолганди. Сержант иккимиз синган дарахтлар орасида паналаниб оқшом тушишини пойлаб ётдик. Ўйлашга, фикрлашга вақт кўп эди. Нималарни ҳам гаплашмадик дейсиз. Албатта, уруш қачон тугашини... тинч ҳаётни, соғинчни...

Оқшом тушгач уйга бордик. Латиш қизчаси билан турарди. У немислар келиб, бизни қидираётганини айтди. Сўнг шоссе яқинида хилват манзилга бошлаб борди ва немис қисмларининг Рига ёнидаги ҳаракатидан қўмондонликни хабардор қилиб туришимизни билдирди. Шу киши тимсолида мен армиямизга катта ёрдам кўрсатган маҳаллий аҳолининг биз билан якдиллигини сездим. Уч кун давомида 50 га яқин радиосеанс ўтказдик ва фашист қисмларининг ҳаракати, сони ҳақида штабимизга маълумот бердик.

1945 йилнинг январь ойида полкимизни Ғарбий Украинанинг Полесье ўрмонларига махсус вазифани бажаришга юборишди. Бу ерда бандерачилардан иборат украин миллатчиларининг бандит отрядлари ҳаракат қиларди. Ботқоқликлар, хилват манзилларга уя қурган бандитларга каллакесар СС ва СД каби фашист органларининг офицерлари раҳбарлик қиларди.

Мен билан неча жаҳаннам йўлларидан қадам ташлаб ғалабага яқин қолган кунларда ҳалок бўлган қуролдошларим ҳамон кўз олдимда. Бир куни разведкага борганимда бандерачилар пистирмасига дуч келиб қолганим ёдимда. Биз кирган уйни улар ёндирувчи ўқлар билан аланга олдиришганди. Бандитларга немис самолетларидан озиқ-овқат, ўқ-дорилар келиб турарди.

Асаблар жуда толиққан бир ҳолатда 1945 йил баҳорини кутиб олдик. Ҳаракатларимиз зое кетмади. Сўнгги операция натижасида Полесьедаги йирик каллакесарлар тўдаси қириб ташланди. Шу ўрмонда, табиат яшнаган баҳор фаслида душман ўқидан ҳалок бўлиш жуда алам қиларкан. Гуллар билан бурканган яшил оромгоҳ жойларда неча-неча дўстларимнинг қабрлари қолди.

Май ойининг бошларида штаб рацияси ёнида навбатчилик қилган куним—фронт хотиралари орасида энг ёрқин, энг ҳаяжонлисидир.

Қоқ ярим кечада Совет информацион бюросининг одатдаги ахборотини эшитиш учун тегишли тўлқинни олганимда Левитаннинг таниш овози келди. Бу одатдагидан бошқачароқ товуш эди. Диктор алоҳида урғули, тантанавор сўзларди. Бу биз узоқ кутган, лекин ҳали хеч яқинлигига ишонмайдиган, ҳар биримиз юракда эъзозлаб келаётган Ғалабамиз хабари эди!! Қулоқларимга ишонмасдим. Тура солиб бутун оламга шодлигимни айтиб, бақиргим келди. Штаб атрофида турган соқчига югуриб бориб дабдурустдан:

— Ғалаба!—деб қичқирдим.

— Тўхта, отаман!

— Э, нодон, уруш тугабди. Германия таслим!

Соқчи ўқталган автоматини бирдан тепага қаратди.

— Ростданми? Ура-а-а!

У автоматдан кетма-кет ўқ уза бошлади. Полк жанговар тревога маъносида оёққа турди. Ён-атрофдан соқчилар ҳам ўқ отиша бошлади. Бандитлар ҳужуми деб ўйлаган солдатлар бу автомат товушлари ғалаба салюти эканлигини билишгач, бир-бирларини қучоқлай кетдилар. Субординация ҳам унутилиб, солдат офицерни, улар жангчиларни осмонга иргитиб, роса қувонадилар.

* * *

Бу сўзларни уруш ветерани, собиқ снайпер, радист, разведкачи — Ватан уруши окопларида жанг қилган ва ёшлигининг саккиз йилини шинелда ўтказган солдат айтаяпти.

Запасдаги старший сержант, Қизил Юлдуз ордени, «Жасурлиги учун», «Варшавани озод қилгани учун», «Германия устидан ғалаба қозонгани учун», «Япония устидан ғалаба қозонгани учун» каби қатор медаллар кавалери Турғун Абдуллаевнинг ҳикояси бу.

Фронтдаги машаққатли йиллар Турғун ака учун зое кетмади. Унда олинган кўникмалар граждан ҳаётида ҳам асқотди. Ўн йиллик илмий изланишлари туфайли у яқинда тарих фанлари кандидати илмий даражаси учун муваффақиятли диссертация ёқлади. Ўзбекистон халқлари тарихи музейи илмий ходими, коммунист Турғун Абдуллаев ўзи курашган, қон тўккан истиқболи меваларидан баҳраманд бўлмоқда. Собиқ фронтчи эндиликда фан курашчиси, бахтиёр ота, осойишта ҳаёт эгаси...

Ҳамдам СОДИҚОВ.

ҲАРБИЙ ВАТАНПАРВАРЛИК САҲИФАСИ № 69-70

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

ТАРИХ ХОТИРАСИ

— Тарих хотираси ҳеч қачон сўнмайди,— музей директори Станислав Петрович қалъа ўртасида урушдан кейин қад кўтарган бино залларидан бизни олиб ўтаркан шу сўзларни айтди,— Қаранг, мана биз айланиб қараб юрган бу бино музейга айланган. Бу ерда Брест мудофааси тарихи билан боғлиқ бўлган ҳамма нарсалар тўпланмоқда. Ҳали кўп нарсаларни топиб келтириш мўлжалланмоқда. Бу ер элимизнинг, тинчликни севувчи ер юзидаги миллион-миллион кишиларнинг муқаддас зиёратгоҳлари бўлиб қолаяпти. Озодлик йўлида жон фидо этганлар хотираси, тарих хотираси ҳеч қачон сўнмайди.

Озодлик йўлида жон фидо этганлар хотираси музей залларидан кенг ўрин олган. Бу ерга қўйилган экспонатлар ўша хотиралардан, эл жасоратидан, мардлар қаҳрамонликларидан ҳикоя қилади. Бу музей заллари деворларидан 1941 йил 22 июнь тонготарида чегарани бузиб, қалъага қўққисдан ҳужум этган немис-фашист босқинчиларга қарши шиддатли жангларга кўтарилган жангчи ва командирларимизнинг суратлари қараб турипти. Уларнинг кўплари тенгсиз, оғир жангларда ҳалок бўлганлар. Тирик қолганлари эса жанг майдонида охирги ўқлари қолгунча жанг қилиб, оғир ярадор бўлган жангчи қаҳрамонлардир. Музей директори бир расм олдида тўхтаб:

— Бу киши сизларнинг ҳамшаҳарларинг. Брест қалъаси жанглари қаҳрамонларидан бири, моҳир пулеметчи Турсун Хидиров бўлади — деди.

Турсун Хидиров 1941 йилда 125 ўқчи полкнинг 2-батальонида қўл пулеметчи бўлиб хизмат этган. Пулемет взводининг командири кичик лейтенант Купа бўлган.

Турсун Хидиров асли Самарқанд областининг Хатирчи районидаги Бешқара қишлоғидан бўлган. У колхозда тракторчи бўлиб ишлаган, 1940 йил кузида Қизил Армия сафига чақирилиб, Брест қалъасидаги ўқчи полкка хизматга келган. Тожик йигити Ҳайдаров командир бўлган бўлинмада у қўл пулеметчи бўлган. У билан бирга шу бўлинмада ҳамқишлоғи Жонбўлатов ҳам хизмат этган.

22 июнь тонготарида Ҳайдаров бўлинмаси бошқа бўлинмалар билан бирга оёққа туради, қалъага ҳужум этган гитлерчиларга қарши жангга кўзғалади. Улар қалъа ичидаги истеҳкомларга жойлашиб олиб, тўхтовсиз ўқ ёғдириб, ҳужум қилиб турган ёвнинг қонли йўлини мислсиз матонат ва жасорат билан тўсиб турадилар. Қўл пулеметлари, бешотарлар бир минут ҳам дам олмайди. Жангда отделение командири Ҳайдаров ҳалок бўлади. Унинг ўрнига Хидиров туради. Бир куни қаттиқ жанг вақтида ҳамқишлоғи Жонбўлатов ҳам ёв ўқидан яраланади. Турсун жойидан қимир этмай, гитлерчиларни тутдай тўкар эди. Жанг кундан кун кучайиб тобора шиддатли тусга кирарди. 27 июнда қаттиқ жанг бўлди. Турсун йигирмадан ортиқ гитлерчини қўл пулемети билан қириб ташлади. Лекин ёвнинг ёмғирдай ёғдириб турган ўқи ўз корини қилди. Турсун оғир яраланди. Кўзи қоронғулашиб, ҳушидан кетди. Кўзини очса ёв чангалида ётипти. У лагерь, турма азобларини кўп тортди. 1948 йилда у Голландия лагерларида очнаҳор ҳолдан тойган бир вақтда қўшинларимиз Гитлер Германиясини тор-мор этганлигини эшитди. Ғалаба куни унга шодлик келтирди. У ниҳоят енгилган душман ерларидан ўтиб, ўз Ватанига қайтди.

Турсун Хидиров ҳозир Магадан шаҳрида яшайди, хотини ва битта қизалоғи бор. Унга мамлакатимизнинг турли жойларидан, шу жумладан Брест қалъаси мудофааси музейидан ҳам хатлар келиб туради. Фашистлар Германияси устидан қозонилган улуғ ғалабамизнинг 25 йиллиги муносабати билан музей ходимлари Турсун Хидировни Брестга меҳмон бўлиб келишга таклиф этдилар. Хидиров зўр ҳаяжон ва ифтихор билан йўлга чиқди ва қадрдон қалъага етиб келди. Бу ерда ўзи билан бирга жанг қилган ҳамполк дўстларини учратди. Унутилмас учрашувлар бўлди. Брест қалъасида ва шаҳарда ҳамма уларни табриклар ва мислсиз қаҳрамонликларини фахрланиб тилга олардилар. Музей дирекцияси Турғун Хидировни суратга олдириб, музейга қўйди. Брест область партия комитети ва область ижроия комитети қалъа мудофааси жангчилари шарафига яратилган махсус медални меҳмонларга, шу жумладан Хидировга тақдим этди.

Медални қўлга олар экан, Турсун Хидиров 1941 йил 22 июнда Брестда бошланган жангларни эслади. Дастлабки жанг жуда даҳшатли бўлган эди. Бу жангда қалъа посбонлари беқиёс жасорат кўрсатиб, ўз ўринларидан бир қадам ҳам орқага жилмадилар. Ғиштлар эриб, ўқ селига ғарқ бўлди. Буг дарёси қизариб оқди. Тупроқ жангчилар конидан қизарди. Лекин бирор жангчи чекинишни ўйламади. Икки-уч бор яраланган йигитлар ҳам сўнгги кучларини тўплаб ёвга қарши жангга ташландилар. Йиқилган ёв устига унинг янгисини қулатар эдилар. Бу жанглар бекор кетмади. Брестда бошланган дастлабки қаттиқ қаршилик зарбалари, Москва, Ленинград остоналарида, Волга, Қора денгиз бўйларида, Кавказ тоғларида яна шиддатли ва зафарли кучга кирди.

У шиддатли жанглар халқлар ёдидан, элимиз ёдидан асло кўтарилмайди. Турсун Хидиров 1965 йилнинг июнь ойида Брестга келганида, қалъа ичида шаҳар ёшлари тўпланган эди. Бахтиёр йигит ва қизлар қалъа мудофааси қаҳрамонларига гулдасталар тақдим этдилар. Шаҳар комсомол комитети Брест қалъаси мудофааси жанглари иштирокчилари комсомол сафига қабул қилинган ёшларга комсомол билетларини топширишга таклиф этди. Турсун Хидиров кенг даврада, ёшлар ўртасида шодхуррам турар эди. Шаҳар комсомол комитетининг секретари комсомол сафига қабул қилинган Валентина Ходякинанинг номини тилга олди. Ясанган ёшгина қизча бир дунё севинч ва ҳаяжон ичида президиумга кўтарилди. Бу ерда Турсун Хидиров турар эди. У қўлида Ленин сурати туширилган комсомол билетини Валентинага топширди. Давраларда қарсаклар кўтарилди. Валентина Хидировга раҳмат айтиб, билетни қўлда тутиб ўз дугоналари қаторига бориб турди.

Президиумга яна бир қанча ёшлар кўтарилдилар. Уларга ҳам комсомоллик билетларини Турсун Хидиров топширди.

Брест қалъасида ёшларга комсомол билетларини топшириш тантаналари у ерда бўлган ҳар бир кишининг хотирасида унутилмас воқеа бўлиб қолади. Бу дақиқаларни Хидиров ҳам асло унутмайди. Чунки 1941 йил ёзида бу ерда ҳозиргина комсомол сафига қабул қилинаётган ёшлардай ёшгина йигит ва қизлар, комсомол аъзолари қўлга қурол олиб чегарани бузиб, она-Ватанга бостириб кирган гитлерчи босқинчиларга қарши шиддатли жангларга кирган эдилар. Улар ўз жонларини фидо этиб, одамхўр ёвузларнинг қонли йўлини тўсиб қолдилар. Уларга қақшатғич зарбалар бердилар. Партизанларга қўшилиб, душманнинг ичкарисида туриб, унга қаттиқ зарбалар бердилар.

Улуғ Ватан уруши йилларида совет ёшларининг жанг майдонларида кўрсатган жасоратларини олам билади, улар олтин ҳарфлар билан она-Ватан озодлиги тарихи саҳифаларига ёзиб қўйилган. Улар ҳар доим хаёлга келиб, бирин-кетин кўз олдимизда намоён бўла беради. Турсун Хидиров ҳам ёшларга комсомол билетларини топширар экан, ана шу қаҳрамон ёшларни шарафли йўлларини ўйлаб кетди. Ленин тузган Коммунистик партиямиз ёшларимизни она-Ватанга чексиз садоқат руҳида тарбиялаб келмоқдалар. Ёш авлод оталар жасоратини яхши биладилар ва улардан намуна олиб, ўзларини янги жанговар ишга тайёр деб биладилар.

Брест қалъаси мудофааси музейида совет ёшлари жасоратига оид кўпгина ҳужжатлар қўйилган. Улар Турсун Хидировга ўхшаган ёш жангчиларнинг Улуғ Ватан уруши йилларида Брест қалъаси ва ундан ташқарида кўрсатган жасоратларини ҳикоя қилади.

Брест қалъаси музейида сақланаётган ҳужжатлар орасида Турсун Хидировга ўхшаган Ўрта Осиё республикаларидан борган кўпгина жангчиларнинг номларини ўқидик. Брестда жанг қилган, машҳур командир Совет Иттифоқи Қаҳрамони Гаврилов ҳам Аюбов деган ўзбек йигити билан бир сафда туриб жанг қилганлигини сўзлайди. Лекин Аюбовнинг исми ким ва қаерлик эканлигини Гаврилов ҳам ва бошқа собиқ қуролдошлар ҳам айта олмайдилар.

Уруш бошланганда Брест қалъасида чинозлик офицер Зулфиқоров ҳам хизмат этган. Брестда хотини ва икки ёш фарзанди билан ҳаёт кечирган. Уруш тўфони бу оила тақдирини изсиз қолдириб келмоқда. Зулфиқоровнинг Чиноздаги қариндошлари уни излаб кўп жойларга мурожаат этиб келаётганликларини, лекин қидиришлар натижасиз қолаётганлигини куйиниб гапирмоқдалар. Ҳа, бедарак кетганлар кўп. Уларни излаб топиш, сўнгги оромгоҳларини аниқлаш ундан ҳам қийин. Биз бундан икки йил бурун Брест қалъасида бўлганимизда номаълум жангчи қолдиқлари ер остидан чиққанлигини кўрдик. Уларнинг исмини аниқлаш қийин эди. Бундай қаҳрамонлар қалъада ва ундан ташқарида ҳам ҳали номаълум ҳолда қолиб келаётганликларини биламиз. Уларни излаб топиш, аниқлаш ҳамманинг муқаддас ишидир.

1971 йилнинг июнь ойида, айни ёз пайтида, пишиқчилик, ноз-неъматлар гуркираб турган бир пайтда биз қуролдош дўстларимизни, бирга фронтга жўнаган ва у ердан қайтиб келмаган дўстларимизни эсладик. Ҳозирги барча гўзаллик, бахт-саодат, осойишталикда уларнинг ҳам ҳақлари ҳам бор. Шунинг учун ҳам уларни эсладик. Тарих хотираси билан фронтчи дўстларни, Брест қалъаси қаҳрамонларини ёдга олдик. Қаҳрамонлар ўлмайди, тарих хотираси, башарият хотираси уларни эсдан чиқаришга йўл қўймайди, аксинча муқаддас сақлайди. Баҳор қуёш билан яшнагандай, инсон ҳам осойишталик билан ҳаёт тотини кўради.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

Спорт

ИМКОНИЯТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИЛМАДИ

«Пахтакор» — «Динамо» (Минск) учрашувида ҳамшаҳарларимиз кўпгина имкониятлардан фойдалана олмадилар. Айниқса ўйиннинг биринчи бўлимидаги устунлик зое кетди. Абдураимов икки марта рақиб дарвозабони билан юзма-юз келиб қулай вазиятда тўпни баландлатиб тепиб юборди. Ўйиннинг иккинчи бўлимида томонлар навбатма-навбат ҳужум қилишса-да, командаларнинг дарвоза соқчилари Скоков ва Говоров хавфларни бартараф қилишди. «Пахтакор» турнир жадвалидаги ён қўшнисидан бир очко олиш билангина кифояланди — 0:0.

Шу турнинг қолган ўйинлари қуйидагича якунланди: ЦСКА — «Карпати» — 1:1, «Динамо» (Киев) — «Торпедо» — 0:0, «Динамо» (Москва) — СКА — 4:1, «Динамо» (Тбилиси) — «Зенит» — 2:1, «Нефтчи» — «Заря» — 2:1, «Арарат» — «Шахтёр» — 1:0, «Қайрат» — «Спартак» — 1:1.

ТУРНИР ЖАДВАЛИ

Командалар	Ў	Т	О
Арарат	11	14—4	16
Динамо К.	10	10—1	16
Нефтчи	11	19—12	14
Динамо М.	10	11—5	14
Қайрат	11	14—12	13
ЦСКА	11	12—9	12
Динамо Тб	10	8—9	12
Заря	11	10—8	11
Спартак	11	11—12	10
Карпати	11	11—14	10
Торпедо	11	3—5	9
Динамо Мн.	11	11—15	8
Пахтакор	11	6—16	8
Зенит	11	5—12	7
Шахтер	10	5—8	6
СКА	11	9—17	6

Навбатдаги тур учрашувлари эртага бўлади.

БОКСЧИЛАРИМИЗНИНГ МЕДАЛЛАРИ

Испания пойтахтида бокс бўйича Европанинг 29-чемпионати тугади. Совет командасидан биринчи ўрта вазнли В. Трегубов, ўрта вазнли Ю. Юоцявичус, оғир вазнли В. Чернишев қитъа чемпиони бўлдилар. А. Мельников кумуш медаль олди. Тошкентлик Н. Хромов чемпионатнинг бронза совриндори бўлди.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

19.00 — Кўрсатувлар программаси, 19.05 — «Сеҳрли рассом» Мультфильм (ўзбек тилида).

Рус тилида: 19.15 — «Ахборот» информацион программаси, 19.30 Телевизион театр. А. Галиев ва Э. Тропинин «Альфрет Герцогнинг уч ўлими».

Ўзбек тилида: 21.20 — «Ахборот» информацион программаси, 21.35 — «Музика истиқболининг эгалари», 20.20 — «Бўстон» тележурнали.

23.30 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.50 — «Улуғ Ватан уруши». (2 серия, ўзбек тилида).

19.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.00 — Ўқув кўрсатувлари программаси. Абитуриентлар учун. Физика, 20.00 — «Оддий фашизм». Ҳужжатли фильм (1—2 сериялар).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 23/VI да Корсар, 24/VI да Ойжамол, 25/VI да Аида.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/VI да Уғирланган умр, 23/VI да — Аяжонларим, 24/VI олтин девор.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Асосий зарба (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 ярим, кундуз соат 2, 4 ярим ва кеч соат 7, 9.15 минутда).

Сариқ чемодан саргузашти — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «КЎКЧА» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз соат 3 ва кеч 8.45 минутда).

Тунгги смена — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Чегарада отилган ўқ — «ВОСТОК» (жуфт соатларда «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Осмоннинг бир бўлаги — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Ефрейтор Збруевнинг етти қайлиғи — «КЎКЧА» (кундуз соат 1, 3 ва кеч соат 7 да).

Венгер бойи, Золтан Карпатининг тақдири — «МОСКВА» (кеч соат 8.40 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Ефрейтор Збруевнинг етти қайлиғи — ТЕЛЬМАН номли.

Тунги смена — «ФЕСТИВАЛЬ».

Чегарада отилган ўқ — «ХИВА».

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

22.23 июнда

М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси артистларининг

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Олмахон ҲАЙИТОВА, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Вилоят ОҚИЛОВА.

Узбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати — Дилбар ФАЕЗОВА.

Солистлар — Гулшод ОТАБОЕВА, Анвар РУСТАМОВ, Назира ШЕРАЛИЕВА, Ҳайриддин ФАЕЗОВ.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Программани Уткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

Тошкент Давлат медицина институтининг гистология ва цитология кафедраси студентларининг амалий машғулот олиб борадиган жойларидан бирига айланиб қолди. Суратда: даволаш факультети студентлари амалий машғулот пайтида.

Т. Каримов фотоси.

Жаҳон янгиликлари

СЪЕЗД ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

БЕРЛИН, 21 июнь. (ТАСС). 19 июнь шанба куни бу ерда Германия бирлашган социалистик партияси VIII съезди ўз ишини тамомлади. Съезд Германия бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади юзасидан резолюция қабул қилди. Германия Демократик Республикаси халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планига доир директиваларни тасдиқлади.

Германия бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг бўлиб ўтган пленумида ўртоқ Эрих Хонеккер Германия бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

ВИЗИТ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТУГАЛЛАНДИ

ДАМАШҚ, 21 июнь. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов бошчилигида Сурия Араб Республикасида расмий дўстлик визити билан меҳмон бўлиб турган СССР Олий Советининг делегацияси кеча ватанига жўнаб кетди.

Совет делегацияси бу ерда бўлган вақтда уни Сурия Араб Республикасининг президенти Ҳафиз Асад ва мамлакат бош министри Абдул Раҳмон Ҳалифави қабул қилдилар.

Совет делегацияси билан халқ кенгаши раиси Аҳмад Хотиб бошчилигидаги Сурия Араб Республикаси делегацияси ўртасида расмий музокаралар бўлиб ўтди.

Визит вақтида делегация Суриянинг бир қанча саноат корхоналарини, шунингдек Совет Иттифоқининг техника ёрдамида барпо этилаётган Фрот гидроэнергетика комплекси қурилишини бориб кўрди.

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ УЛКАН ҒАЛАБАСИ

БОНН, Фашистлар Германиясининг Совет Иттифоқига хиёнаткорона ҳужум қилганлигининг 30 йиллиги муносабати билан немис Коммунистик партиясининг раиси Курт Бахман «Унзере цайт» газетасида мақола билан чиқди. Совет Иттифоқи, деб таъкидлайди К. Бахман, гитлерчиларга қарши коалициянинг асосий кучи бўлди. У инсоният тарихидаги энг катта ҳарбий машина устидан ғалаба қозониб, Европани фашизмдан озод қилди. Империализмнинг энг жирканч фашистик кўриниши устидан социализм ғалаба қозонди.

Сўнгра у Москва шартномаси тузилиб, урушдан кейинги чегаралар эътироф қилинганлиги ГФР билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлардан олға томон муҳим қадам қўйилганлигини билдиради, деди. Реакцион кучларнинг бу шартномани ратификация қилишни пайсалга солиш йўлидаги ҳамма уринишларига қарамай, у ратификация қилиниши керак, деб таъкидлади К. Бахман.

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИКРЕСПУБЛИКАСИ. 370 га яқин вьетнамлик педагоглар коллективи «Социалистик меҳнат бригадаси» деган фахрли ном эгаларидир. Суратда: ана шундай бригадалардан бири — Намха вилоятидаги Ле Хонг Фонг номли ўрта мактаб муаллимларини кўриб турибсиз.

ВИА—ТАСС фотоси.

МАССИВДА ЯНГИ ШИФОХОНА

Уч қаватли муҳташам бино қуёш нуридан товланиб, салобат тўкмоқда. Бино атрофи одамлар билан гавжум. Оқ халатли қиз-жувонлар ҳовлини тартибга келтиришмоқда. «Тез ёрдам» машиналари саф тортган. Бино пештоқида 16-болалар ва 6-шаҳар поликлиникаси деб ёзилган.

Ичкарига кирдик. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Гилам поёндозлар тўшалган. Узунасига кетган кенг коридорда юмшоқ ўриндиқлар қўйилган. Ота-оналар врач қабулига навбат кутиб ўтиришибди.

Болалар поликлиникасининг бош врачи Ҳайдар ака Исаевни шу ерда учратдик. Ҳайдар ака янги поликлиника ҳақида фахрланиб гапирди.

У ойнадан кўзга ташланиб турган кичкина бинога ишора қилди:

— Маълумки, зилзиладан сўнг «Октябрь» массиви қад кўтарганди. Бу ерда истиқомат қилаётган оилаларга тез орада маданий-маиший шароитлар яратиб берилди. Шу кезлари сиз кўриб турган ёғочдан қурилган кичиккина шифохонада иш бошлагандик. Шароитлар етишмасди. Бир хонада уч-тўрт врач беморларни қабул қилган ҳоллари бўлган. Шунга қарамай, врач ва ҳамшираларимиз барча имкониятларини ишга солиб, массив аҳолисига намунали медицина хизматини кўрсатишга интилишди. Куни кеча мана янги бинога кўчиб ўтдик. Эндиликда бу ерда барча имкониятлар яратиб берилган. Йигирмадан ортиқ медицина ускуналари билан жиҳозланган хоналар ихтиёримизда.

Кабинетларни томоша қилдик. Болалар поликлиникасида ревмотология, кўз, стомотология, хирургия бўлимлари, рентген кабинети ишлаб турибди. Элликдан ортиқ медицина ходими беморлар хизматида. Хирургия бўлимининг бошлиғи Марғуба Иброҳимова, рентгенолог Тоҳир Олимжонов, тиш доктори Илёс Оймуҳамедов, ўн-ўн беш йилдан бери самарали меҳнат қилиб совет шифокори деган юксак номни эъзозлаб келишмоқда.

Массивда бешта мактаб ишлаб турибди. Уларда минглаб ўғил-қизларимиз пухта билим эгаллашмоқда. Мактабларда болалар поликлиникасининг филиаллари очилган. Ишчан врачлар ёшларнинг сиҳат-саломатлигидан хабардор бўлиб туришибди. Айниқса, 197, 193, 123, 109, 75-мактаб коллективи саломатлик посбонларининг ғамхўрлигидан мамнун бўлишмоқда. «Бирлик», «Бекобод» участкалари массив чеккасида жойлашган. Болалар поликлиникасининг коллективи бу ерда истиқомат қилаётган аҳолининг талабларини ҳисобга олиб, иккала участкада филиаллар очишган.

Бинонинг иккинчи қаватига 6-шаҳар поликлиникаси кўчиб ўтган. Ҳозир бу ерда беморларни даволашга мўлжалланган саккизта кабинет ишлаб турибди.

Физиотерапия бўлимида 20 та ванна ўрнатилган. Парафин, балчиқ, чироқ нури билан даволаш учун алоҳида хоналар ажратилган. Ҳозир мазкур хоналарда беморлар даволанишмоқда. Поликлиниканинг барча хоналари совет ва чет эл мамлакатларида тайёрланган ҳозирги замон медицина асбоб-ускуналари билан таъминланган.

Терапевтика бўлимига тажрибали врач Фотима Олимова раҳбарлик қилмоқда. Тадбиркор врач чорак асрдан бери ўз касбига содиқлик қилгани ҳолда кишиларимиз саломатлигини сақлаш йўлидан янгидан-янги тадбирларни амалга оширмоқда. Бўлимда хизмат қилаётган врачлардан Мирсолиҳ Юсупов, Шоира Тожиева, ҳамширалардан Гулжаҳон Илбоева, Ҳалима Муҳаммаджоноваларнинг хизматлари элга манзур бўлмоқда.

Поликлиникада Октябрь районидаги 8-туғуруқхона филиали ишлаб турибди. Врач Элмара Абубакирова, Мухтабар Очиловалар бу ерга нажот сўраб келган ҳар бир қиз-жувонларга намунали медицина ёрдамини кўрсатишмоқда. Фойдали маслаҳатлари билан беморларнинг кўнглини кўтаришаяпти. Шунинг учун ҳам массив аҳолиси Элмара ва Мухтабар каби жафокаш шифокорларининг номини ҳурмат билан тилга олмоқда. Янги поликлиника кунига 500 беморни қабул қилишга мўлжалланган.

Поликлиника ёнида кўркам бино қад кўтарган. Бу ерда яқинда 938-дорихона эшиклари очилди.

— Бинони 33-қурилиш бошқармасининг бинокорлари қуриб беришди,— дейди дорихона мудираси Зарифа Рисқиева.— Дори тайёрлаш, сақлаш, тарғиб этиш учун алоҳида-алоҳида хоналар мавжуд.

Октябрь массивида янги ишга туширилган поликлиника ва дорихонанинг ишчан, тадбиркор шифокорлари массивликларнинг саломатлигидан кўз-қулоқ бўлиб туришибди.

И. ЮСУПОВ.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

РОМАННИНГ ИЛК НАШРИ

Атоқли ўзбек адиби Абдулла Қодирий мустақил ижодий услуб яратган сўз усталаридан. У йирик прозаик асарлари устида ишлар экан, уларни қайта-қайта кўриб чиқар, сайқал берарди.

Машҳур «Ўтган кунлар» романи устида ҳам қунт билан ишлади. Асарнинг илк нашри билан кейинги нашрларини қиёсий ўрганиш унинг ёзилиш услубининг аниқлашда муҳим роль ўйнайди.

Аммо, асарнинг ўша биринчи нашри шу вақтгача фақат Москвадаги Ленин номли Бутуниттифоқ кутубхонасида сақланарди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Алишер Навоий номли Адабиёт музейи ташаббуси билан романнинг фото-негативи Тошкентга олиб келинди. Эндиликда ана шу фото негатив орқали уни кўпайтириш имкони туғилди.

БИНОКОРЛАРГА АРМУҒОН

Киноҳаваскорларнинг ижодий маҳсулоти бўлган «Кураш» номли фильмида мамлакатимиз халқлари дўстлиги мадҳ этилган. Унда Тошкентда юз берган табиий офат — зилзила оқибатларини тугатиш ва янги Тошкентни бунёд этишда қардошлик бурчини адо этган белоруссиялик бинокорлар меҳнат жасоратлари ҳам жонли ҳикоя қилинган.

Яқинда мазкур фильм Минск шаҳар маданият саройида кўрсатилди. Тошкентдаги тўқимачилар Маданият саройи кино ҳаваскорлар студияси томонидан суратга олинган ҳужжатли экран асари — лентаси минскликларга армуғон этилди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495. Редактор ўринбосарлари — В35885, В37916. Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши. Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050. Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34045. Эълонлар бўлими — В35142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р. 04288. ИНДЕКС — 64697. № А—1776.